

Hagvísar Seðlabanka Íslands

Yfirlit um þróun efnahagsmála

Seðlabanki Íslands
Janúar 2003

Yfirlit efnahagsmála

Verðbólga í janúar var hin minnsta í fjögur ár og kjarnaverðbólga var einnig undir verðbólgu-markmiði

Hækkun vísitölu neysluverðs í janúar var u.þ.b. í samræmi við væntingar. Vísitala neysluverðs hækkaði um 0,36% frá fyrri mánuði og 0,14% að húsnæðiskostnaði undanskildum. Í janúar gætir árstíðarbundinnar sveiflu vegna útsalna á fatnaði, en hækkun á verði húsnæðis, matvöru og bensíns vó u.þ.b. upp áhrif þeirra.

Með janúarmælingunni liggur fyrir að verðbólga frá upphafi til loka ársins 2002 var 1,4%. Hefur hún ekki verið minni frá febrúar 1999. Hjöðnun 12 mánaða verðbólgu milli desember og janúar má að miklu leyti rekja til grunnáhrifa, þ.e.a.s. þess að 0,9% hækkun vísitölunnar í janúar í fyrra hvarf úr samanburðinum.

Kjarnavísitölunnar hækkuðu minna en vísitalan í heild, og það bar til tíðinda að tólf mánaða hækkun þeirra var undir verðbólgu-markmiðinu í fyrsta sinn síðan farið var að reikna kjarnavísitölunnar, eða 2% og 2,1%. Á mælikvarða hinnar samræmduvísitölu á EES-svæðinu var verðbólgan 1,9% í desember, samanborið við 2,2% á EES-svæðinu.

Ekkert lát virðist vera á hækkun húsnæðiskostnaðar, sem hækkaði um 1,5% í mánuðinum. Að húsnæðiskostnaði frátöldum var verðbólgan aðeins 0,3%, og hefur ekki mælst minni síðan í desember 1998. Hækkun vísitölunnar undanfarna tólf mánuði stafar eingöngu af verðhækkun þjónustu og húsnæðis, en vöruverð hefur verið að lækka frá ársbyrjun 2002.

Hækkun vísitölunnar milli 3. og 4. ársfjórðungs 2002 var mjög svipuð og Seðlabankinn spáði í nóvemberbyrjun, en 1½% minni en reiknað var með í ársbyrjun 2002, sem rekja má til þess að gengisforsendur voru þá aðrar en raunin varð.

Verðbólguálag ríkisskuldabréfa hækkaði nokkuð frá desember og framundir miðjan janúar, einkum á lengri óverðtryggðum bréfum. Eftir birtingu vísitölu neysluverðs um miðjan

mánuð lækkaði verðbólguálagið hins vegar verulega.

Verðbólguvæntingar almennings samkvæmt könnun í janúar voru 3,6% að meðaltali, eða svipaðar og í október, sem er athyglislegt í ljósi þess að verðbólga minnkaði verulega á þeim tíma. Miðgildi væntrar verðbólgu var þó nokkru lægra, sem bendir til þess að lítill hópur reikni með töluvert meiri verðbólgu, sem hækkar meðaltalið. Væntingar endurspeglar jafnan liðna verðbólgu með nokkurri töf. Svarendur töldu verðbólgu sl. tólf mánaða 3,2%, eða tvöfalt meiri en hún mældist í janúar.

Landsframleiðsla dróst saman frá fyrra ári á 3. fjórðungi 2002

Þjóðhagsreikningar fyrir 3. fjórðung ársins 2002 benda til aukins slaka í þjóðarþúskapnum. Landsframleiðslan dróst saman um 1½% frá fyrra ári, en samdráttur hefur ekki mælst frá því birting ársfjórðungslegra þjóðhagsreikninga hófst. Þjóðarútgjöld drógust saman 6. ársfjórðunginn í röð, um tæplega 4%, verulega dró úr vexti útflutnings og samdráttur fjárfestingar ágerðist. Samdráttur einkaneyslu stöðvaðist hins vegar. Það sem skipti þó sköpum um að samdráttur mældist á 3. fjórðungi ársins, en ekki fyrr, var að verulega dró úr vexti útflutnings, sem fram að því hafði haldið uppi hagvexti.

Útflutningstengd velta glæddist í september og október en samdráttur áfram í innanlandsveltu
Nokkur uppsveifla virðist hafa verið í veltu frá haustmánuðum, þótt velta sé enn töluvert undir fyrri toppi.

Milli tímabilanna júlí-ágúst og september-október 2002 jókst árstíðarleiddrétt raunvirt velta um 4,8% og innanlandsvelta um 0,8%. Heildarveltan var 1,9% meiri að raungildi en fyrir ári, en innanlandsvelta 2,1% minni. Á tímabilinu mars til ágúst hafði heildarvelta dregist saman að raungildi frá fyrra ári. Meiri heildarveltu má rekja til mikils útflutnings í október og jókst

velta í fiskvinnslu og áli t.d. um 10 ma.kr. Velta í heildsölu var 7,5% meiri að raungildi en fyrir ári, aðallega vegna meiri bifreiðasölu. Velta í þjónustu jókst um 3,2% og heldur dró úr samdrætti í byggingarstarfsemi. Fyrstu 10 mánuði ársins dróst heildarvelta saman um 2,1% að raungildi, en innanlandsvelta um 3,9%.

Tölur um dagvöru- og greiðslukortsveltu benda til aukinnar veltu síðustu mánuði ársins. Dagvöruvelta í nóvember og desember 2002 var 4,7% meiri að raungildi en í sömu mánuðum 2001 og greiðslukortavelta í desember jókst um 6,5% á milli ára. Að auki benda bifreiðaskráningar og sementssala til nokkurs vaxtar í heildsölu og byggingarstarfsemi síðasta fjórðung liðins árs. Hafa verður í huga að mikil lægð var í lok árs 2001 og skýra grunnáhrif, þ.e.a.s. minni velta í desember 2001 en venjulega, meginhluta hækkunarinnar frá fyrra ári.

Viðhorfsvísitölur og vinnumarkaðskannanir benda til lítils vaxtar framundan

Ef marka má viðhorfskannanir af ýmsu tagi eru litlar líkur á umtalsverðum efnahagsbata næstu mánuði. Væntingavísitala Gallup lækkaði töluvert í desember, en um mitt sl. ár hafði hún bent til aukinnar bjartsýni. Mat á núverandi ástandi versnaði þó ívið meira en væntingar til næstu 6 mánaða, sem voru hinar lægstu frá því í febrúar 2002.

Þær kannanir sem gerðar hafa verið á viðhorfum atvinnurekenda benda til þess að atvinna haldi áfram að minnka. Samkvæmt könnun Samtaka atvinnulífsins í desember sl. vildu atvinnurekendur fækka starfsfólki um 1,6% á fyrstu mánuðum þessa árs, og hafa áform þeirra um fækkun starfsfólk ágerst í hverri könnun undanfarið ár. Stærri fyrirtæki virðast öðrum fremur ætla að fækka starfsfólki.

Árstíðarleiddrétt skráð atvinnuleysi stóð í stað milli október og desember – starfandi fólki fækkaði milli 2001 og 2002

Aðrar vísbendingar af vinnumarkaði benda tæpast til þess heldur að tímabili vaxandi slaka sé á enda, þótt árstíðarleiddrétt skráð atvinnuleysi

hafi haldist stöðugt við 3% frá október til desember sl. Meðalvinnutími í nóvember sl., samkvæmt vinnumarkaðskönnun Hagstofunnar, var að vísu tæplega hálfri klst. lengri en fyrir ári, en fækkun starfandi fólks um 2,5% olli því að vinnumagn dróst þó saman um 1,7%. Starfandi fólk á 3. ársfjórðungi 2002 var lítið fleira en fyrir ári, en árið áður nam ársfjölgunin 3½%. Milli áranna 2001 og 2002 í heild dróst vinnumagn saman um 2,6%, atvinnuþátttaka minnkaði um 0,8 prósentur og atvinnuleysi jókst úr 2,3% í 3,2%.

Fjöldi lausra starfa hjá vinnumiðlunum og veittra atvinnuleyfa í desember gefa svipaða vísbendingu um áframhaldandi slaka á vinnumarkaði og áður.

Tölur um skráð atvinnuleysi á árinu 2002 liggja nú fyrir. Að meðaltali var það 2,5%, eða 1,1% meira en árið áður. Atvinnuleysi var minna á landsbyggðinni (2,1%) en á höfuðborgarsvæðinu (2,7%), meira meðal kvenna (3%) en karla (2,1%) og hlutfall yngsta aldurshópsins (16-24 ára) jókst úr 21% árið 2001 í 26%.

Annað:

- Undanfarið ár hefa fjárhæðir í útboðum dregist saman og verð lækkað miðað við kostnaðaráætlanir (ný mynd 13).
- Ávöxtun verðtryggðra skuldabréfa með ríkisábyrgð hefur lækkað verulega undanfarna mánuði (sjá mynd 52).
- Verð veiðiheimilda hefur hækkað verulega að undanfögnu (sjá mynd 43).
- Gengi krónunnar það sem af er janúar hefur verið u.þ.b. 2% hærra en að meðaltali í desember, rúmum 4% hærra en fyrir 3 mánuðum og tæplega fimmtungi hærri en þegar gengið féll lægst í nóvember 2001 (sjá mynd 57).

Í Hagvísunum er notast við talnagögn sem tiltæk voru 23. janúar 2003.

Yfirlitstafla Hagvísu

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar ¹	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Breyting (%)			Áhrif á vísitölu (%)	Breyt. yfir 12 mán.
			frá fyrri mánuði	yfir 6 mánuði ²	yfir 12 mánuði		
Vísitala neysluverðs (maí 1988=100).....	jan. '03	224,7	0,4	1,5	1,4	-	9,4
Kjarnavísitala 1 (VNV án búvöru, grænmetis, ávaxta og bensins)	jan. '03	126,7	0,1	1,9	2,1	1,9	9,8
Kjarnavísitala 2 (kjarnavísitala 1 án opinberrar þjónustu).....	jan. '03	127,3	-0,2	1,2	2,0	1,6	10,4
Innlendar vörur án búvöru og grænmetis	jan. '03	126,8	0,5	-2,3	-0,9	-0,1	11,8
Búvörur og grænmeti.....	jan. '03	117,8	1,6	-2,7	-4,4	-0,3	7,3
Innfluttar vörur án áfengis og tóbaks	jan. '03	108,4	-1,0	-5,5	-2,9	-0,9	11,2
- mat- og drykkjarvörur.....	jan. '03	127,6	3,1	-3,2	-9,9	-0,3	27,7
- nýr bíll og varahlutir.....	jan. '03	113,9	0,0	0,3	-2,1	-0,2	14,8
- bensín.....	jan. '03	122,1	2,6	1,4	2,2	0,1	0,4
- innfluttar vörur aðrar.....	jan. '03	99,0	-2,8	-9,5	-2,6	-0,5	8,7
Húsnæði.....	jan. '03	159,4	1,1	9,8	7,4	1,1	6,4
Opinber þjónusta.....	jan. '03	125,8	3,0	10,7	4,8	0,3	6,4
Önnur þjónusta.....	jan. '03	136,3	0,5	4,4	4,9	1,2	9,7
Dagvara.....	jan. '03	123,5	1,0	-3,6	-4,7	-0,9	-
Innflutningsgengisvísitala (31. des. 1994=100).....	31. des. '02	106,0	-2,7	-6,4	-12,0	-	13,7

	Nýjasta tímabil	Vænt 12 mán. verðbólga	Breyt. frá síðustu könnun.	Vænt 12 m. verðbólga fyrir ári	Vænt verðbólga á 24 mán.	Hugmynd um verð. 36 mán. sl. 12 mán.
Verðbólguvæntingar m.v. verðbólguálag vaxta ³	21. jan. '03	1,3	-	-	2,0	2,3
Verðbólguvæntingar fyrirtækja.....	sep. '02	2,6	-	-	2,4	-
Verðbólguvæntingar almennings.....	okt. '02	3,6	0,1	6,6	-	3,2

1. Grunntímabil vísitalna: Vísitala neysluverðs: maí 1988=100; aðrar verðvísitölur undirflokkna: mars 1997=100. 2. Umreiknað til árs hraða. 3. Reiknað verðbólguálag til 1, 2, og 3 ára miðað við mismun ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina með sama líftíma.

II Framleiðsla og eftirspurn	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá f. ári (%)
Landsframleiðsla (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	192,1	189,6	-	-1,6	352,9	-0,3
Þjódarútgjöld (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	187,2	189,4	-	-3,7	348,0	-4,3
Einkaneysla (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	104,6	102,8	-	0,0	204,7	-2,1
Samneysla (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	48,5	42,9	-	6,5	72,1	2,5
Fjármunamyndun (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	33,3	43,1	-	-22,9	71,4	-17,1
Útflutningur (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	80,3	84,3	-	1,5	142,5	5,0
Innflutningur (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	75,4	84,1	-	-3,8	137,6	-5,6
Velta skv. virðisaukaskattsskýrslum (ma.kr.).....	sept.-okt. '02	228,8	217,9	4,8	1,9	1.067,0	0,0
Dagvöruvelta (ma.kr.).....	des. '02	143,2	136,9	36,5	4,6	-	-
Greiðslukortavelta (ma.kr.).....	des. '02	45,3	42	18,1	6,3	472,3	-1,2
Velta skráðra fyrirtækja (ma.kr.).....	jan.-sept. '02	341,1	317	-	-	341,1	5,0
Sementssala (þús. tonn).....	des. '02	6,9	6,8	-36,5	1,2	114,8	-26,1
Nýskráning bifreiða (stk.).....	nóv. '02	573	514	-29,3	11,5	7.997	-7,2

Skýring: Allar breytingar fjárhæða á milli tímabila eru raunbreytingar.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi	Breyt. frá fyrri ári (%)
Verðlag sjávarafurða í erlendum gjaldmiðli (jan. 1999 = 100)	nóv. '02	98,7	103,1	-0,1	-4,3	102,0	0,7
Verðlag áls á heimsmarkaði (\$/tonn).....	des. '02	1.375	1.345	0,0	2,2	1.351	-6,5
Verð olíu á heimsmarkaði ((\$/fat).....	jan. '03	31,8	18,1	12,4	75,4	27,2	50,0
Botnfiskafli (þús. tonn).....	des. '02	30,2	32,5	-	-7,1	471,2	1,9
Uppsjávarafli (þús. tonn).....	des. '02	68,1	56,7	-	20,1	1.617	8,9
Vöruútflutningur (ma.kr.).....	nóv. '02	17,5	19,6	-6,3	-11,0	191,0	-2,8
- sjávarafurðir (ma.kr.).....	nóv. '02	10,5	12,1	-9,7	-13,8	119,9	-1,6
- ál (ma.kr.).....	nóv. '02	3,2	3,0	-5,9	7,0	36,3	-7,7
- iðnaðarvörur (ma.kr.).....	nóv. '02	5,9	6,6	-7,5	-11,3	63,2	-0,4
Vöruinnflutningur (ma.kr.).....	nóv. '02	15,2	17,8	-10,8	-14,7	176,8	-12,9
Vöruskiptajöfnuður (ma.kr.).....	nóv. '02	2,3	1,8	3,8	0,5	14,2	25,0
Útflutningur þjónustu (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	32,6	36,6	32,9	-3,8	81,0	-0,5
Innflutningur þjónustu (ma.kr.).....	3. ársfj. '02	27,9	31,3	7,7	-3,7	78,2	-2,6
Raugengi m.v. verðlag (1980=100).....	4. ársfj. '02	90,2	80,0	-0,1	12,8	88,3	5,7

IV Vinnumarkaður og tekjur ¹	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun ²	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi fyrir ári	Breyt. frá f. ári (%)
Fjöldi atvinnulausra.....	des. '02	4.483	2.707	406	1.776	3.631	80,7
Hlutfall atvinnulausra, árstíðarleiðrétt (% af mannafla).....	des. '02	2,9	1,8	0,0	1,2	2,5	1,1
Atvinnuleysi skv. vinnumarkaðskönnun (% af mannafla).....	nóv. '02	3,2	2,4	0,0	0,8	.	.
Vinnumagn (klst. á viku) (vinnumarkaðskönnun Hagstofu)	nóv. '02	6.340	6.452	1,1	-1,7	.	.
Laus störf á vinnumiðlunum.....	des. '02	133	214	-27	-81	221	-58,9
Útgáfa nýrra atvinnuleyfa.....	des. '02	61	92	8	-31	1.008	-50,5
Útgáfa atvinnuleyfa alls.....	des. '02	260	286	-17	-26	3.637	-19,0
Launavísitala (des. 1988=100).....	des. '02	228,7	217,0	0,3	5,4	226,4	7,2
Kaupmáttur launa m.v. launavísitölu (1990=100).....	des. '02	127,6	123,5	0,2	3,3	127,1	1,9

Skýringar: 1. Breytingar sýna fjölgun/fækkun nema: breytingar á hlutfalli atvinnulausra sýna hækkun/lækkun (einingin prósent); allar breytingar vísitalna eru hlutfallslegar (%); breytingar í aftasta dálki eru hlutfallslegar (%). 2. Meðalfjöldi atvinnuleysisdaga í mánuði; meðaltal atvinnuleysishlutfalls; uppsafnaður fjöldi atvinnuleyfa.

V Opinber fjármál	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Gildi fyrir ári	Breyt. frá f. ári (%)
Tekjuafgangur ríkissjóðs (ma.kr.).....	nóv. '02	-13,9	-4,7	-9,2	-9	-2,5	-6,5
Tekjuafgangur ríkissjóðs, hlutfall af tekjum (%).....	nóv. '02	-7,8	-3	-	-4,4	-0,9	-
Hrein lánsfjárförð (ma.kr.).....	nóv. '02	22,9	10,4	12,5	5,4	5,9	0,5
Hrein lánsfjárförð (% af tekjum).....	nóv. '02	5,6	6	-	3,4	5,2	-
Tekjur ríkissjóðs (ma.kr.).....	nóv. '02	17,5	17,1	-0,2	188,4	182	-1,9
- af virðisaukaskatti (ma.kr.).....	nóv. '02	6,5	6,6	-0,9	66,8	60,8	-1,1
- af staðgreiddum tekjuskatti & tryggingargj. (ma.kr.).....	nóv. '02	5,7	5,9	-2,2	67,3	58,8	2,8
- af innflutningi og áfengi (ma.kr.).....	nóv. '02	1,3	1,4	-3,9	14,2	14,6	-10,6
Útgjöld ríkissjóðs (ma.kr.).....	nóv. '02	19,9	18	6,9	221,4	200,4	-10,6

Skýring: Allar tölur miðast við hreyfanleg 4 mánaða meðaltöl.

VI Eignamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá f. ári (%)
Úrvals vísitala, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100).....	des. '02	1.326,4	1.116,6	0,8	18,8	1.287,9	16,0
Heildarvísitala aðallista, mánaðarmeðaltal (des. 1997=100)....	des. '02	1.407,6	1.142,4	1,6	23,2	1.332,1	18,7
Velta, mánaðarleg (ma.kr.).....	des. '02	26,6	17,0	16,8	56,7	321,3	133,4
Íbúðaverð á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100).....	des. '02	170,2	159,5	1,0	6,7	163,5	3,6
Raunverð íbúða á höfuðborgarsvæði (jan. 1996=100).....	des. '02	132,6	127,3	0,9	4,1	128,4	-2,1
Aflahlutdeild (kr./kg.).....	des. '02	1.070	725	7,0	47,6	930	31,2

VII Fjármálamarkaðir	Nýjasta tímabil	Nýjasta gildi	Gildi fyrir ári	Breyting í % frá		Frá ársbyrjun	
				næsta tíma-bili á undan	fyrri ári	Meðaltal	Breyt. frá f. ári (%)
Útlán innlánsstofnana til innlendra aðila (ma.kr.).....	30. nóv. '02	698,3	685,0	0,4	1,9	-	-
að frádrögnum áætl. gengis- og vísitöluáhrifum (vísitala).....	30. nóv. '02	163,1	153,2	0,9	6,4	-	-
að raungildi (jan. 1999=100).....	30. nóv. '02	149,2	151,8	0,5	-1,7	-	-
Útlán lánakerfisins (ma.kr.).....	30. sep. '02	1.970,9	1.863,4	2,1	5,8	-	-
M3 (ma.kr.).....	30. nóv. '02	393,6	343,3	2,9	14,7	-	-
Stýrivextir Seðlabankans (%).....	17. jan. '03	5,8	10,1	0,0	-4,3	8,4	-2,5
Peningamarkaðsvextir, 3ja mán (%).....	des. '02	6,1	12,5	-0,2	-6,3	9,0	-3,0
Ríkisvixlavextir, 3ja mán (%).....	des. '02	5,9	10,0	-0,4	-4,1	7,7	-3,3
Skammtímarauvextir 3 mán. ríkisvixla m.v. verðb.álag (%)..	des. '02	3,7	6,8	-0,7	-3,1	5,7	-1,1
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (4 ár, RIKB 07 0209) (%).....	des. '02	6,9	9,4	0,1	-2,5	8,0	-1,8
Ávöxtunarkrafa ríkisbréfa, (10½ ár, RIKB 13 0517) (%).....	des. '02	7,6	.	0,1	.	4,8	.
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 25 ára (IBH 26 0315) (%).....	des. '02	5,2	6,0	-0,1	-0,8	5,6	-0,2
Ávöxtunarkrafa húsbréfa til 40 ára (IBH 41 0315) (%).....	des. '02	5,2	5,6	0,0	-0,4	5,4	-0,1
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 5 ára (RIKS 05 0410) (%)....	des. '02	4,6	5,8	-0,3	-1,2	5,3	-0,6
Ávöxtunarkrafa spariskírteina til 15 ára (RIKS 15 1001) (%)..	des. '02	5,0	4,9	0,0	0,0	5,2	0,1
Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%)....	des. '02	12,9	17,4	-0,3	-4,5	15,4	-2,6
Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða (%).....	des. '02	9,7	10,2	-0,1	-0,5	10,1	-0,1
Gengisvísitala krónunnar (31. des. 1991=100).....	des. '02	126,6	144,6	-1,9	-12,4	131,5	-2,8

I Verðlagsþróun og verðbólguvæntingar

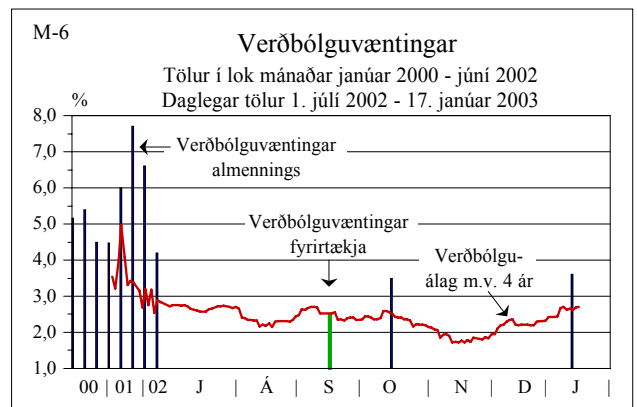
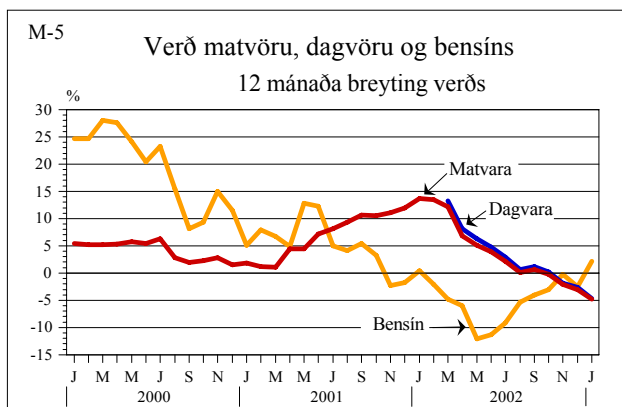
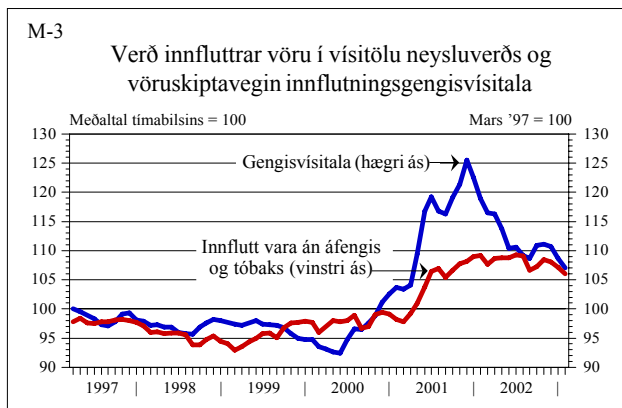
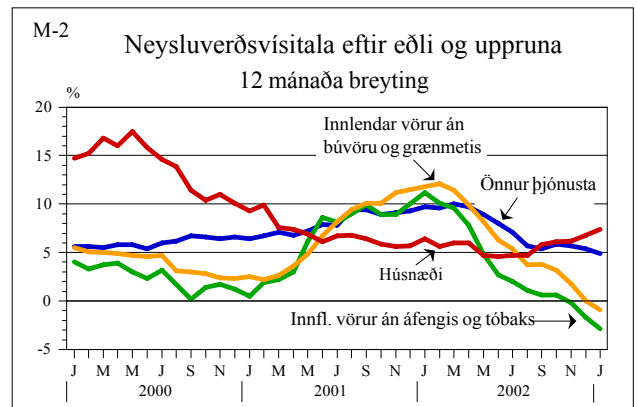
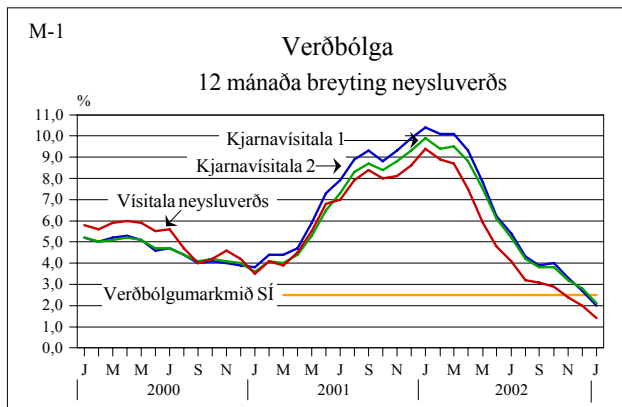
Vísitala neysluverðs hækkaði um 0,36% og 0,14% án húsnæðis. Markaðsaðilar gerðu að meðaltali ráð fyrir 0,3% hækkun á milli mánaða. Kjarnavísitalurnar hækkuðu um 0,1% og 0,2% og 12 mánaða hækkun þeirra var í fyrsta skipti undir verðbólguþröngmið, eða 2-2,1%.

Árstíðarbundin verðlækkun á fötum og skóm olli 0,5% lækkun, hækkun markaðsverðs húsnæðis um 1,5% olli 0,16% hækkun, verðhækkun mat- og drykkjarvöru 1,3% olli 0,2% hækkun og hækkun bensíns og olíu um 2,7% olli 0,1% hækkun.

Yfir 12 mánuði hækkaði vísitalan um 1,4%, sem er minnsta hækkun frá febrúar 1999, en að húsnæðiskostnaði undanskildum var verðbólgan 0,3%, hin minnsta frá desember 1998. Hækkun vísitalunnar um 0,9% í janúar 2002 hverfur nú úr samanburðinum og veldur því að 12

mánaða verðbólga minnkar. Hækkun vísitalunnar undanfarna 12 mánuði stafar eingöngu af verðhækkun þjónustu og húsnæðis, en vöruverð hefur lækkað frá ársbyrjun 2002, þar af dagvara um 3,6%

Verðbólguálag ríkisskuldabréfa hefur hækkað nokkuð á lengri óverðtryggðum bréfum. Verðbólguvæntingar almennings samkvæmt könnun í janúar voru 3,6% að meðaltali, eða svipaðar og í október (miðgildi 3%). Svarendur töldu verðbólgu sl. tólf mánaða 3,2%.

II Framleiðsla og eftirspurn

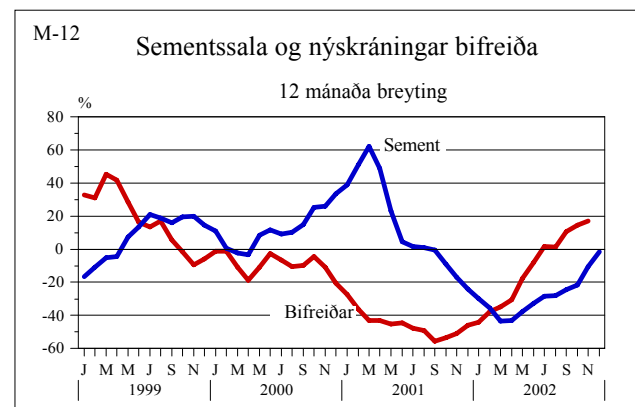
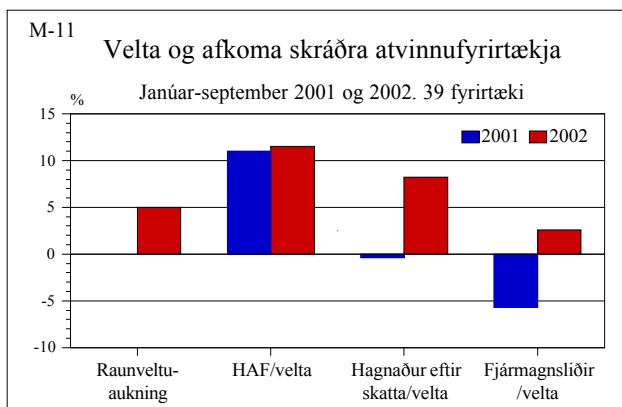
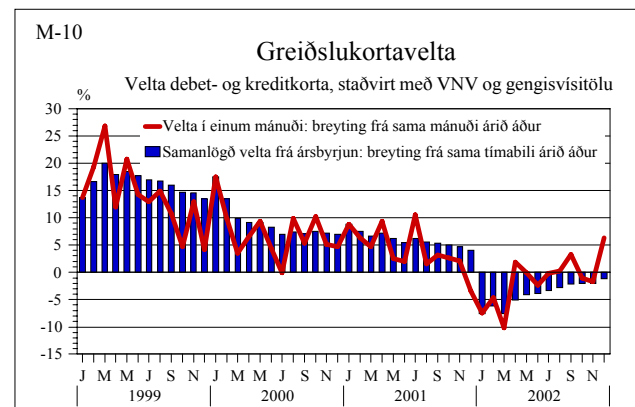
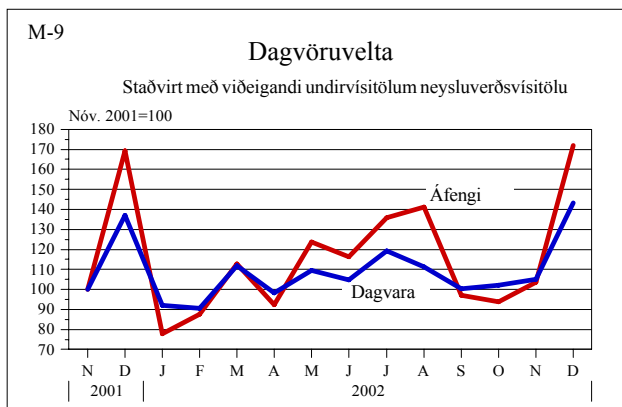
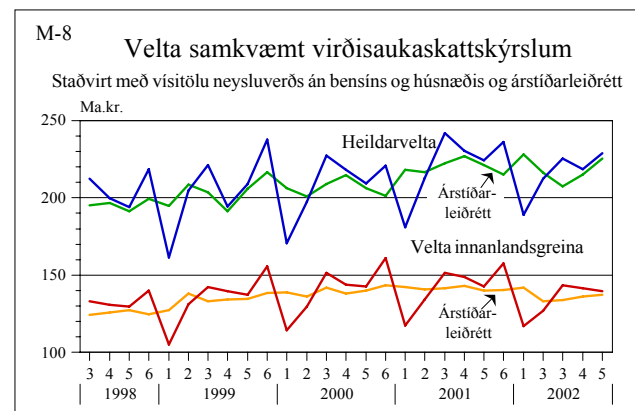
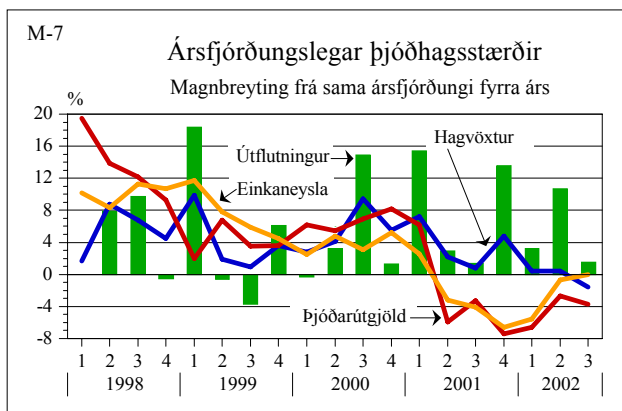
Landsframleiðsla á 3. fjórðungi 2002 dróst saman um 1,6% frá fyrra ári. Þjóðarútgjöld drógust saman um 3,8%. Verulega dró úr vexti útflutnings og samdráttur fjárfestingar ágerðist. Einkaneysla var hinsvegar óbreytt frá því fyrir ári, eftir samdrátt í fimm ársfjórðunga.

Samkvæmt virðisaukaskattsuppgjörum var árstíðarleiddrétt velta í september-október 2002 4,8% meiri á föstu verðlagi en mánuðina tvo á undan og 1,9% meiri en fyrir ári. Innanlandsveltan jókst um 0,8% og var 2,1% minni en fyrir ári.

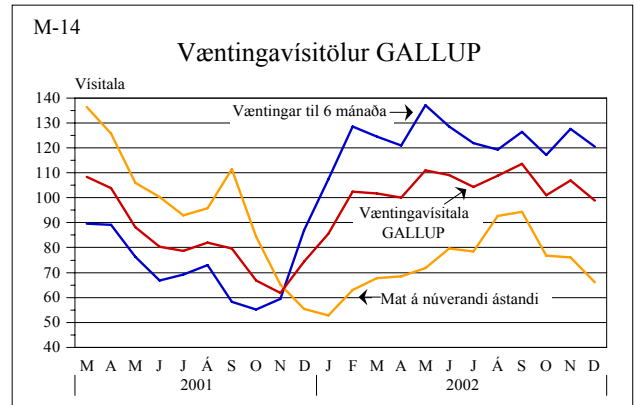
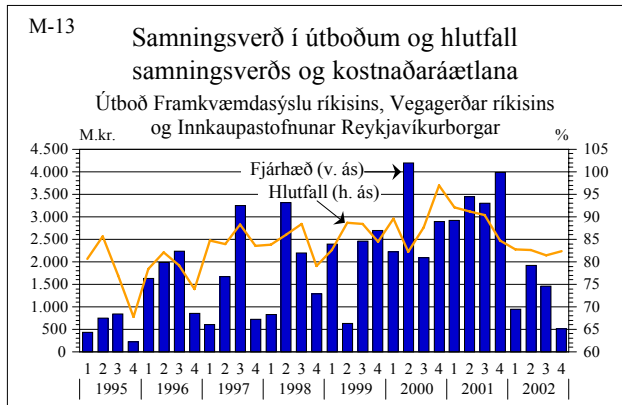
Dagvöruvelta í nóvember og desember 2002 var 4,7% meiri að raungildi en fyrir ári og greiðslukortavelta í desember var rúmum 6% meiri. Einnig glæddist bílasala nokkuð.

Sementsala nóvember og desember var rúmlega 5% meiri en á sama tíma árið 2001, en þá varð snarpur samdráttur í sölu þegar miklum framkvæmdum lauk. Veðráttá var einnig hagstæð steypuframkvæmdum.

Væntingavísitala Gallup lækkaði um rúm 8 stig í desember. Lækkunin í desember var að mestu bundin við karla og höfuðborgarsvæðið og var meiri hjá hinum tekjumeiri.

II Framleiðsla og eftirspurn

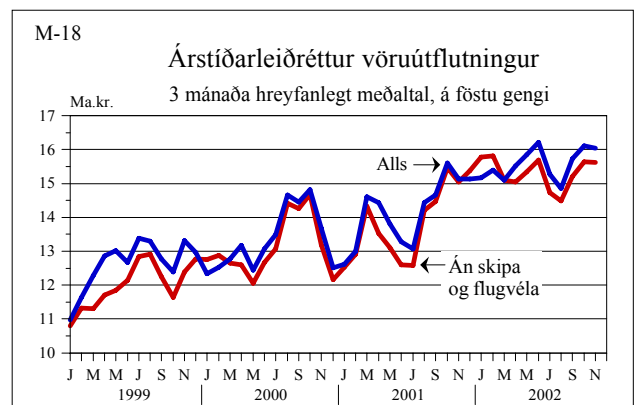
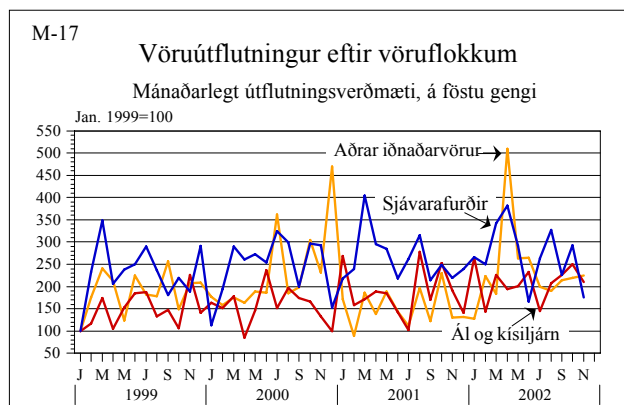
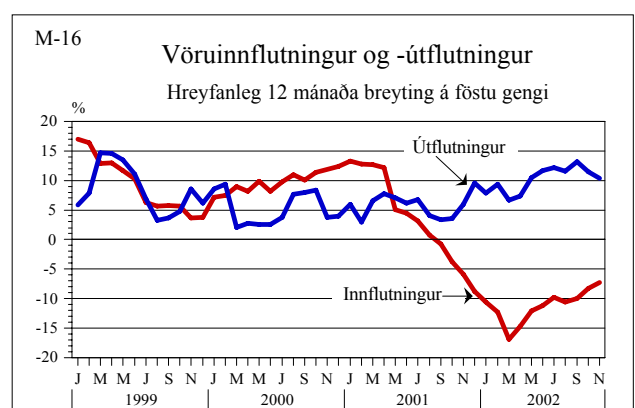
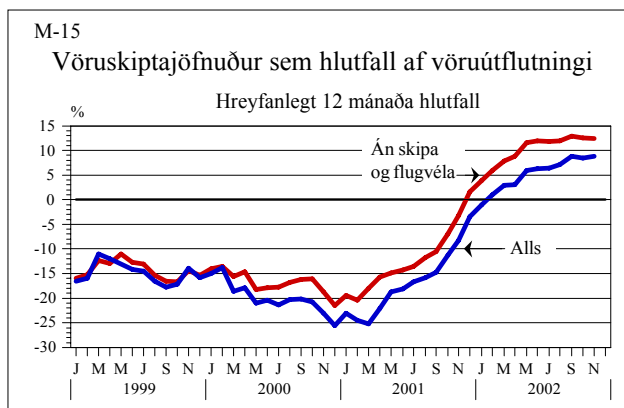
III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

Í desember 2002 var aflinn 9% meiri en fyrir ári og 7% meiri á árinu öllu. Útflutningur sjávarafurða janúar-nóvember árið 2002 jókst um 9,4% frá fyrra ári á föstu gengi og tæplega 6% að magni. Verð botnfiskafurða hefur heldur hækkað að undanfögnu, einkum á saltfiski og sjófrystum þorski, en verð á fiskmjöli hefur heldur dalað undanfarnar vikur. Snörp lækkun á álverði, sem spáð var, hefur ekki komið fram.

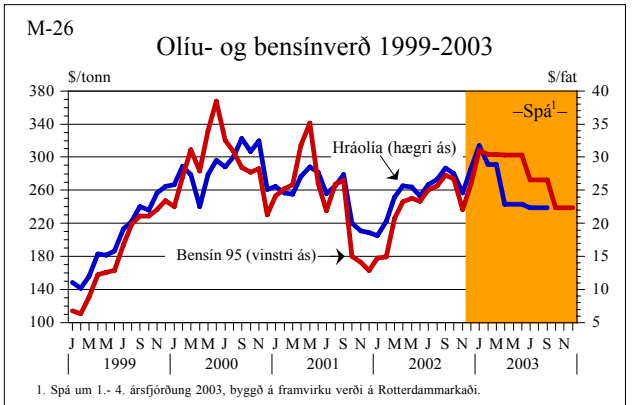
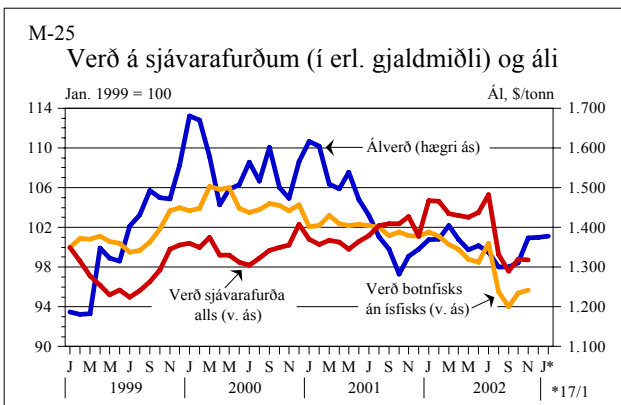
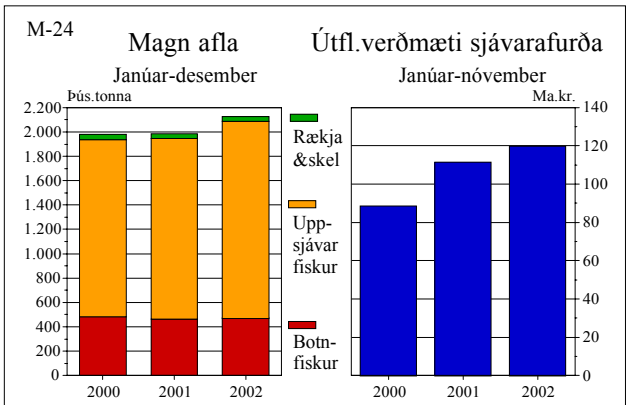
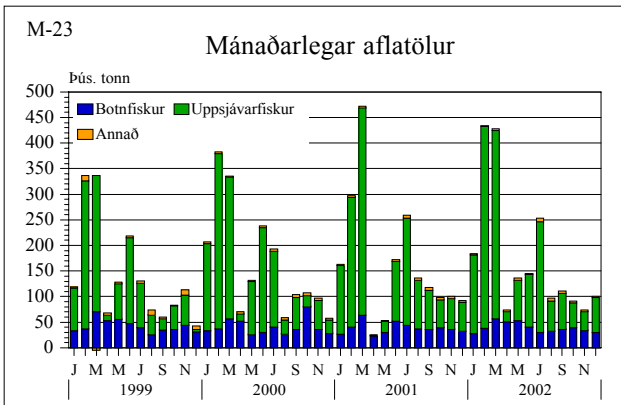
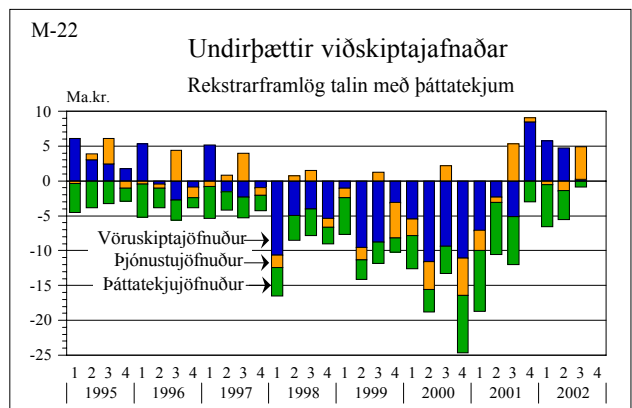
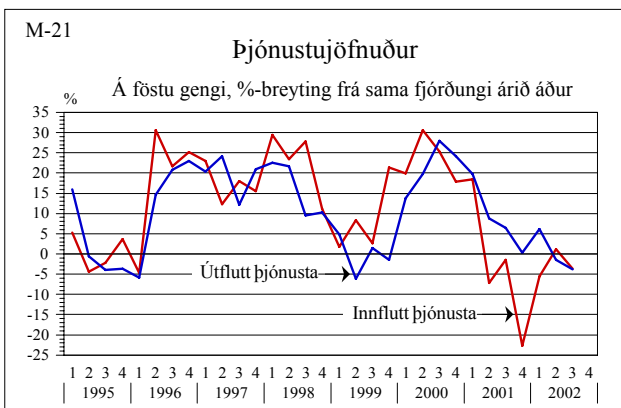
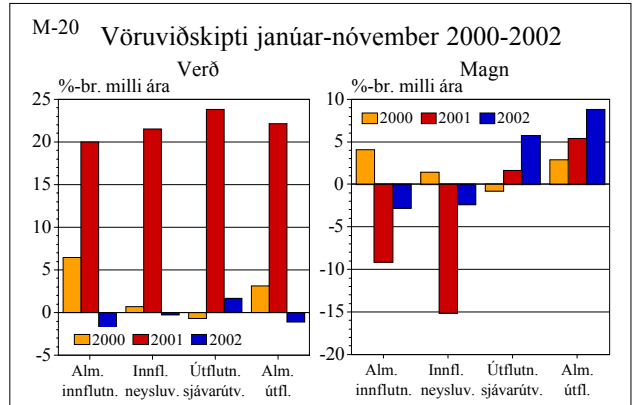
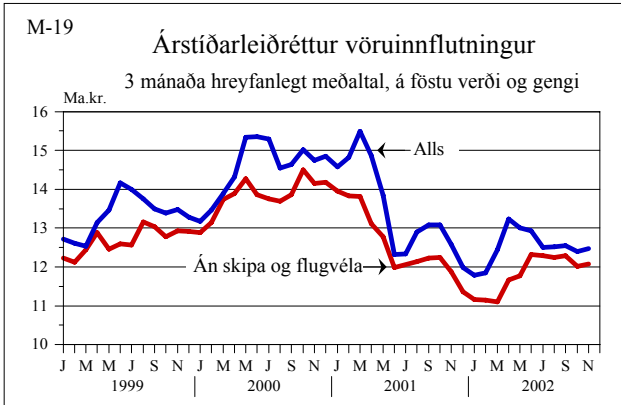
Hráolíuverð hefur ekki verið hærri um tveggja ára skeið. Framvirkt verð bendir til að eldsneytisverð muni haldast hátt fram eftir ári. Hrávöruverð, sérstaklega landbúnaðarafurðir, hafa hækkað verulega að undanfögnu.

Vöruviðskipti í nóvember voru hagstæð um 2,3 ma.kr. samanborið við 1,6 ma.kr. í sama mánuði árið áður. Á fyrstu ellefu mánuðum ársins var 14,2 ma.kr. afgangur, samanborið við 10,6 ma.kr. halla ári áður.

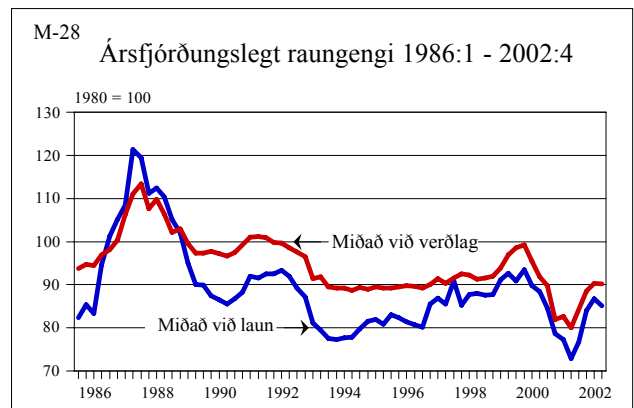
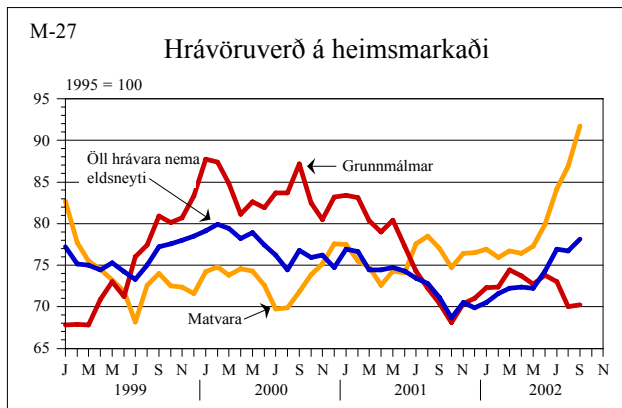
Raungengi miðað við verðlag á 4. ársfjórðungi var 12,3% herra en á sama tíma árið áður og 16,7% herra miðaða við laun. Miðað við hlutfallslegt verðlag var raungengi tæplega 1% undir meðaltali sl. 10 ára.

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

III Utanríkisviðskipti og ytri skilyrði

IV Vinnumarkaður og tekjur

Meðalvinnutími í nóvember sl. jókst um tæplega hálfa klst. miðað sama mánuð árið áður, samkvæmt vinnumarkaðskönnun Hagstofunnar. Starfandi fólki fækkaði á sama tíma um 2,5% og því dróst vinnumagn saman um 1,7%. Á 3. ársfjórðungi 2002 áætlar Hagstofan að starfandi fólki hafi fjölgað um 0,5% frá fyrra ári, en á sama tíma árið 2001 hafði þeim fjölgað um 3,5%. Atvinnuþátttaka minnkaði um 0,8 prósentur milli árunna 2001 og 2002 og atvinnuleysi jókst úr 2,3% í 3,2%.

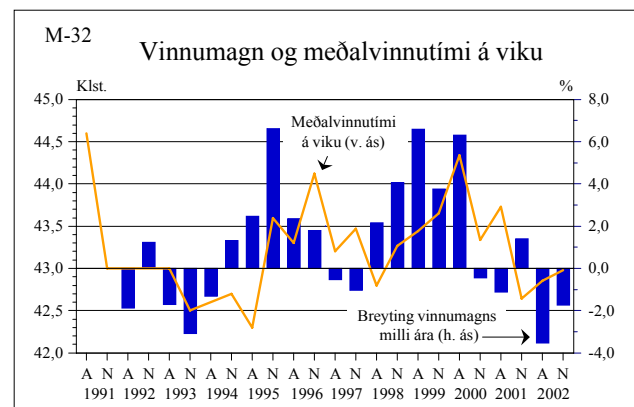
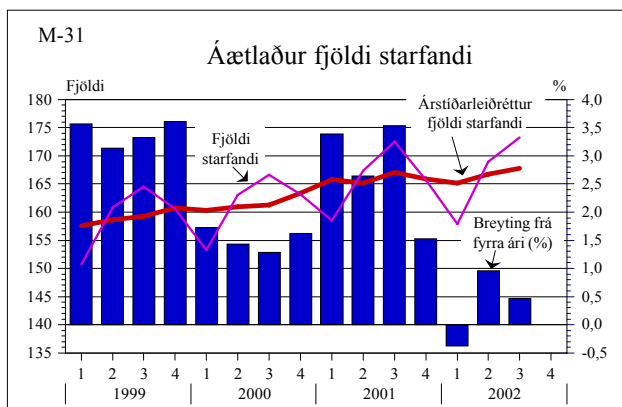
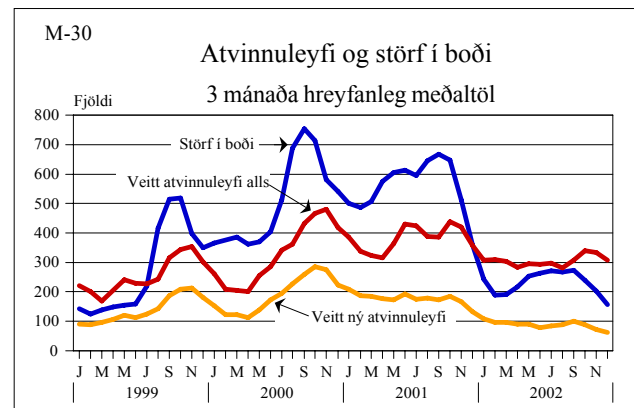
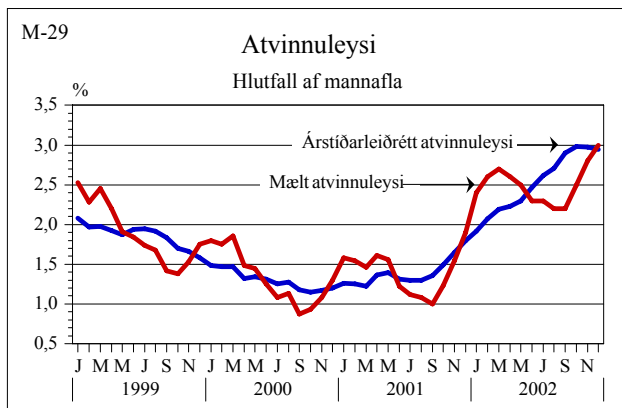
Árstíðarleiddrétt skráð atvinnuleysi var 3% í desember 2002 eftir að hafa aukist stöðugt frá því um mitt ár 2001.

Laus störf hjá vinnumiðlunum í desember voru 133

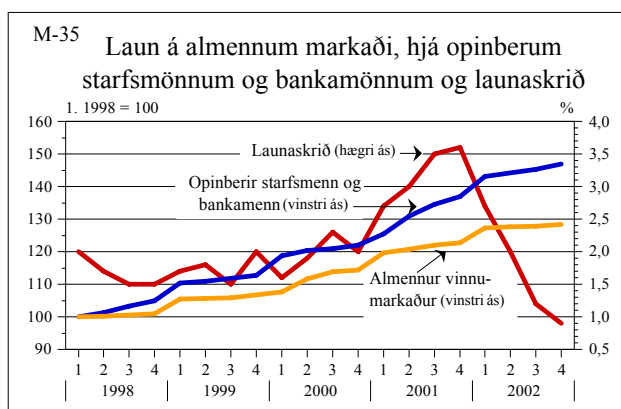
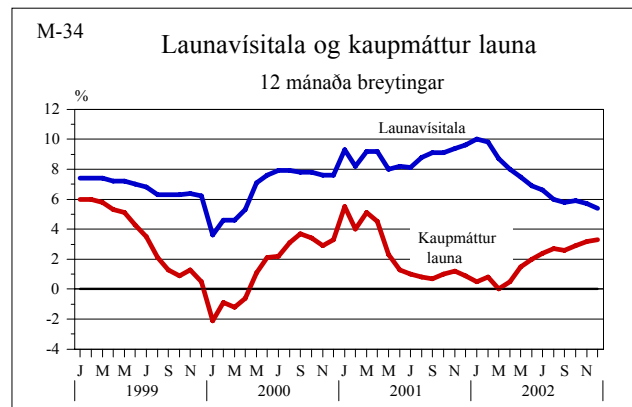
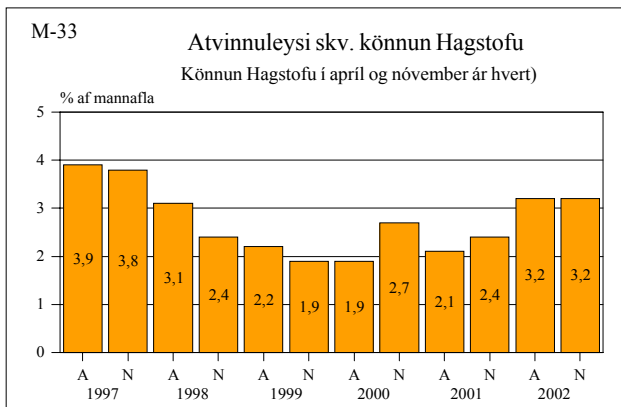
samanborið við 214 fyrir ári og hafa ekki verið jafn fá frá desember 1998. Fjöldi veittra atvinnuleyfa í desember 2002 var svipaður og fyrir ári, en nýjum tímabundnum atvinnuleyfum fækkaði um þriðjung.

Samkvæmt könnun Samtaka atvinnulífsins í desember sl. vildu atvinnurekendur fækka starfsfólki um 1,6% á fyrstu mánuðum þessa árs. Á sama tíma fyrir ári vildu atvinnurekendur fækka starfsfólki um 0,4%. Stærri fyrir- tæki vilja öðrum fremur fækka starfsmönnum.

Laun á almennum markaði hækkuðu samkvæmt launavísitölu Hagstofu um 4,6% á 4. ársfjórðungi 2002 frá sama ársfjórðungi 2001 og kaupmáttur þeirra um 2,4%.

IV Vinnumarkaður og tekjur

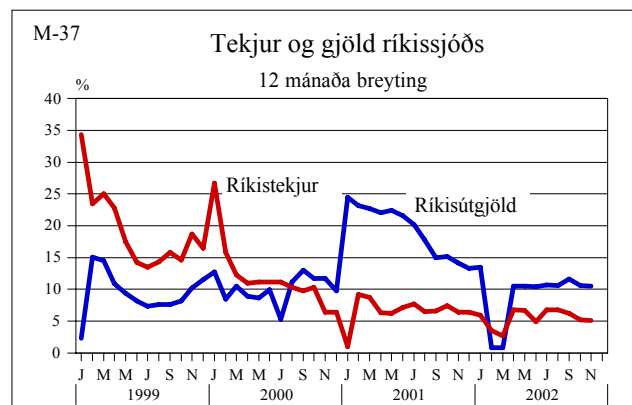
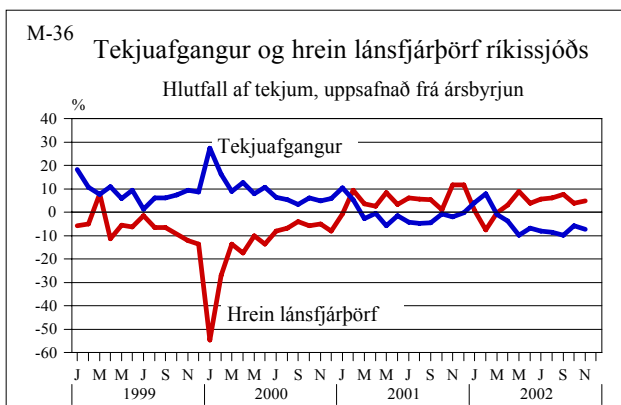

V Opinber fjármál

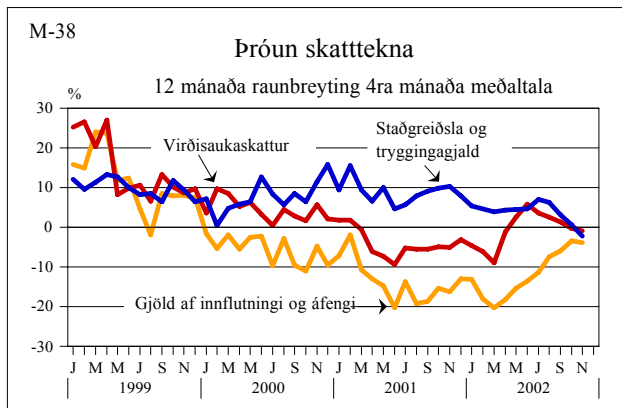
Ekki hafa borist ný gögn um afkomu ríkissjóðs frá útkomu Hagvísu í desember. Samkvæmt greiðslubókhaldi var hún neikvæð um 15 ma.kr. til nóvemberloka, en um 18 ma.kr. að slepptum hagnaði af eignasölu. Afkoman var 14 ma.kr. lakari en á sama tíma 2001.

Vegna mikilla afborgana af veittum lánnum og eignasölu var hrein lánsfjárförf 8 ma.kr. minni, eða u.þ.b. 10 ma.kr. Að auki voru 8 ma.kr. greiddir inn á lífeyris-skuldbindingar. Fjármögnun á árinu 2002 var að mestu verið erlend.

Samdráttur í tekjum af virðisaukaskatti, staðgreiðslu og tryggingagjöldum, sem lýst var í síðustu hagvísu, heldur áfram samkvæmt nýjustu tölum. Tekjur af innflutningi réttu við í ágúst-september og voru álíka miklar og árið 2001 að raungildi, en aukins slaka gætti aftur í október-nóvember.

V Opinber fjármál

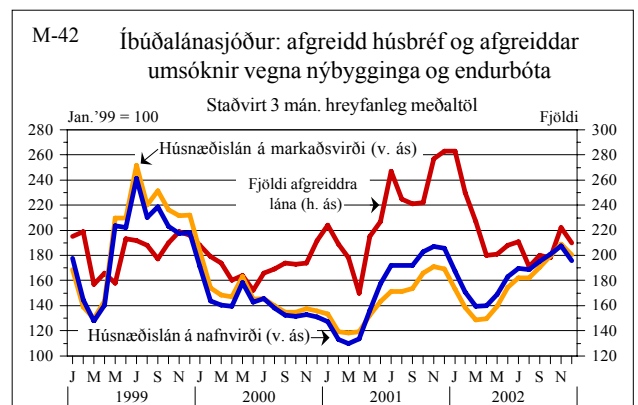
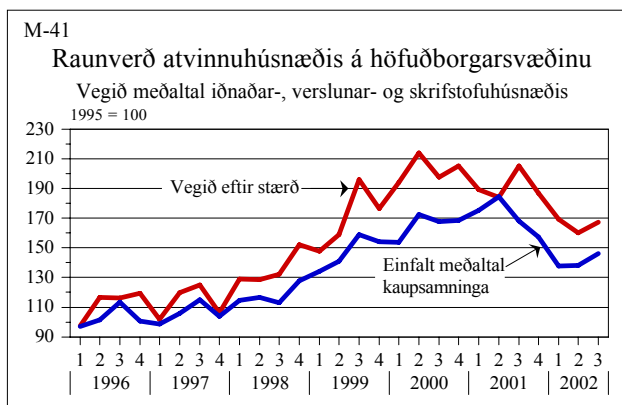
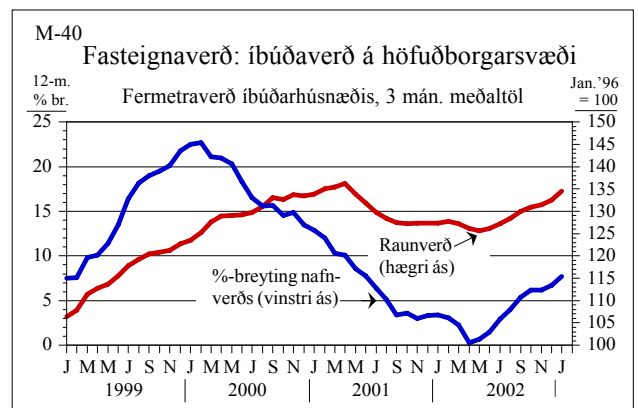
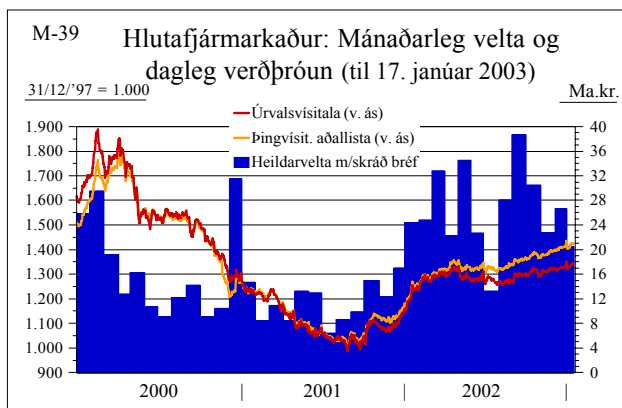

VI Eignamarkaðir

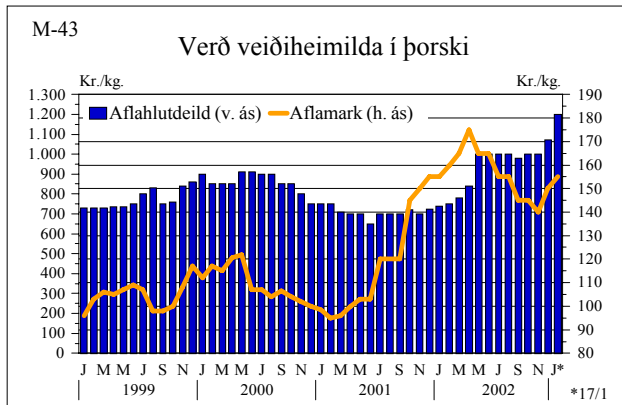
Gengi hlutabréfa heldur áfram að styrkjast, mismikið þó eftir greinum. Sl. 12 mánuði hafa hlutabréf fyrirtækja í lyfjaframleiðslu og samgöngum hækkað um 38%, í verslun, þjónustu og olíudreifingu um rúmlega 20% og sjávarútvegi um 16%.

Verð á varanlegum aflaheimildum hefur hækkað ört sl. mánuði. Sl. 12 mánuði hafa þær hækkað um rúmlega 60% í verði. Góðar horfur um afurðaverð, aukið traust á kvótakerfið og væntingar um aukinn þorskvóta á næsta fiskveiðarári kunna að skýra þessa hækkun.

Verð íbúðarhúsnæðis heldur áfram að hækka. Vísitala fasteignaverðs á höfuðborgarsvæðinu var 6,2% hærrí í október en ári áður. Húsnæðisverð eins og það er mælt í vísitölu neysluverðs hækkaði um rúmlega 1½% milli desember og janúar, um 3,3% undanfarna 3 mánuði og 7,2% frá janúar í fyrra.

VI Eignamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

Endurhverf viðskipti innlánastofna jukust um tæp 16% í desember sl. frá sama tíma í fyrra, en í desember 2001 nam 12. mánaða aukning 76%. Þann 21. janúar nam 12. mánaða aukning viðskipta tæpum 12%.

Tilkynnt var um lækun stýrivaxta Seðlabanka úr 6,3% í 5,8% 12. desember. Fyrstu áhrif stýrivaxtalækkunarinnar voru lækun vaxta, eins og við var að búast, en á síðustu vikum hefur ávöxtunarkrafa óverðtryggra vaxta hækkað að hluta vegna hærri verðbólguvæntinga og hugsanlega einnig væntingar um hærri raunvaxta í framtíðinni. Raunstýrivextir Seðlabankans, mældir með verðbólguálagi óverðtryggðra ríkisbréfa til 4 ½ árs, lækkuðu því og voru 3% þann 17. janúar.

Skammtímavaxtamunur gagnvart útlöndum lækkaði einnig í fyrstu, en hækkaði fljótlega aftur vegna lækkunar á erlendum vöxtum og 20. janúar var hann svipaður og fyrir stýrivaxtalækkunina, eða 3,3%.

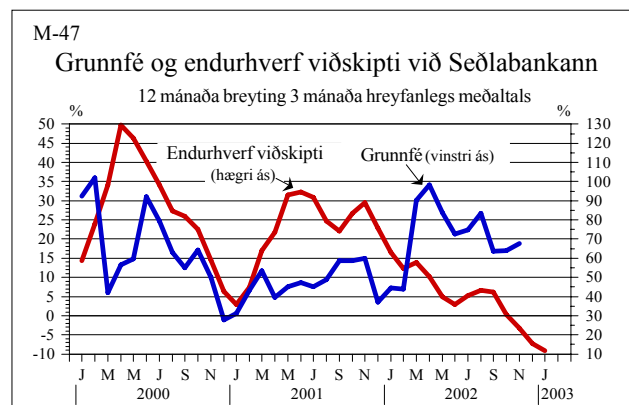
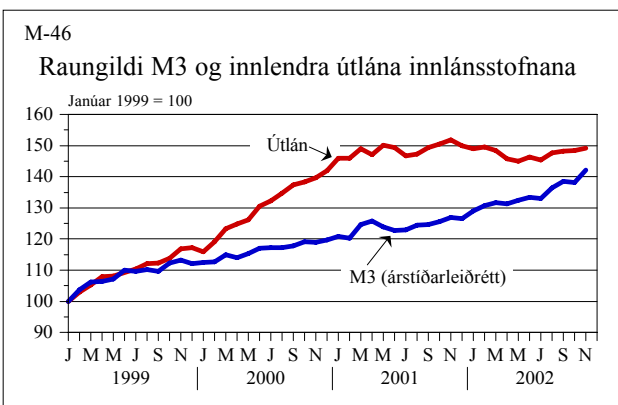
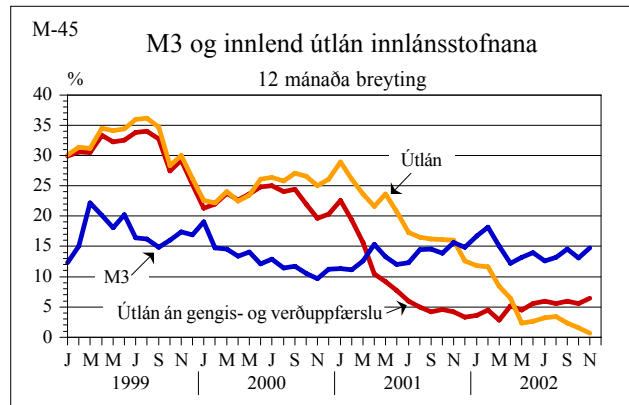
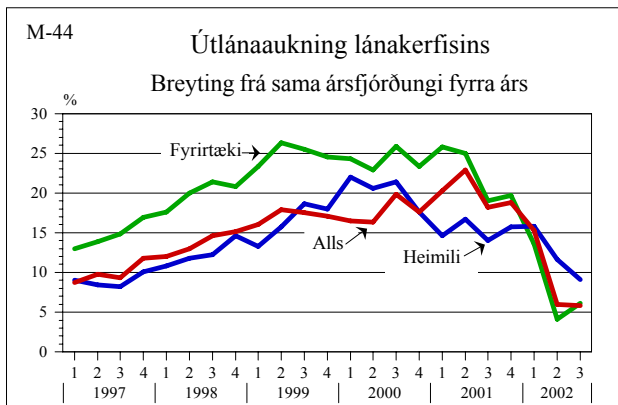
Áhrif stýrivaxtalækkunarinnar á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa voru óveruleg og skammvinn. Þann 17. janúar hafði ávöxtunarkrafa óverðtryggðra ríkisbréfa með 4 og 10½ ára líftíma hækkað um 0,3 prósetur.

Ávöxtunarkerill peningamarkaðsbréfa hefur hliðrast upp á við, sem endurspeglar væntingar markaðsaðila um vaxtahækkunarir.

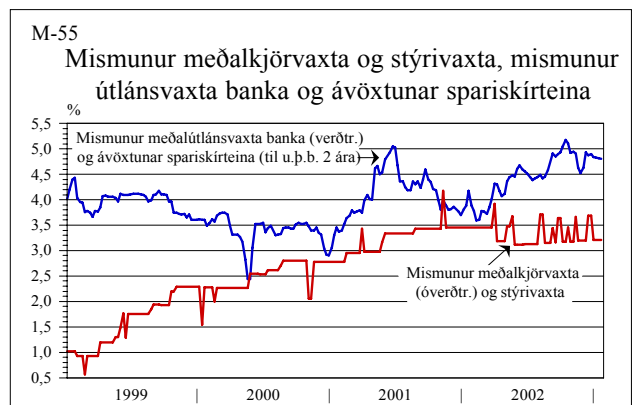
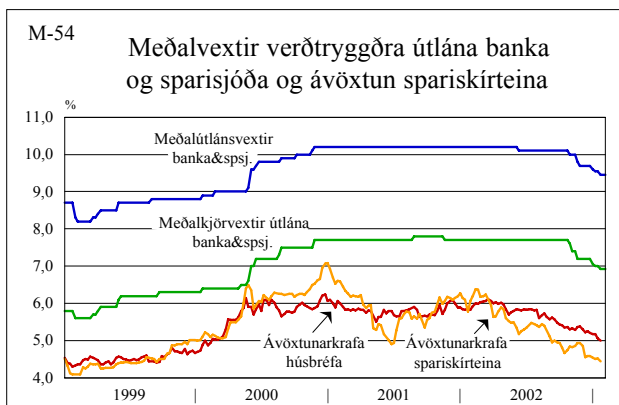
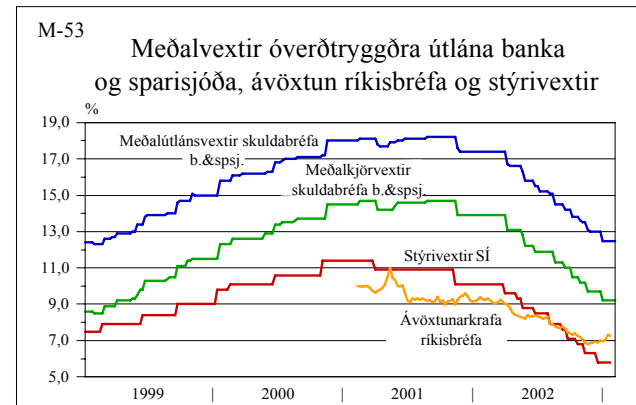
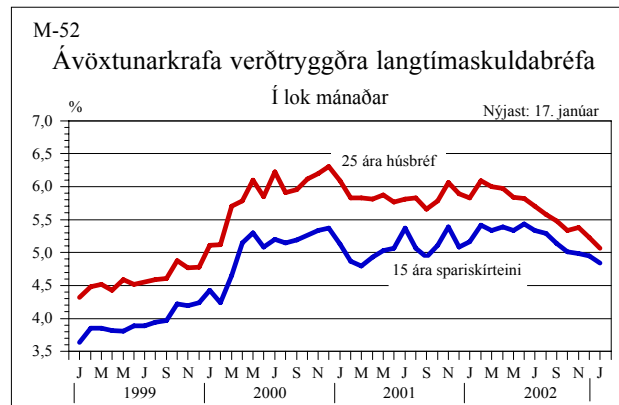
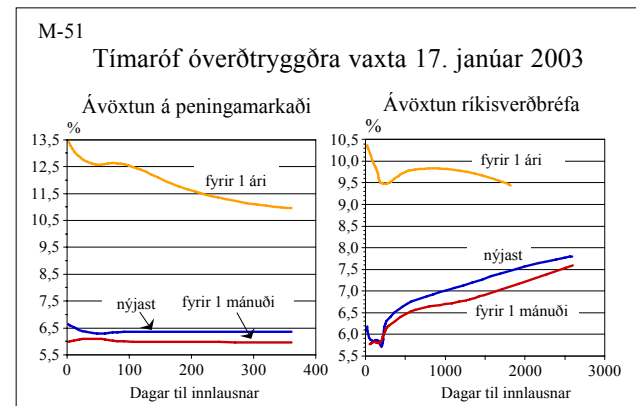
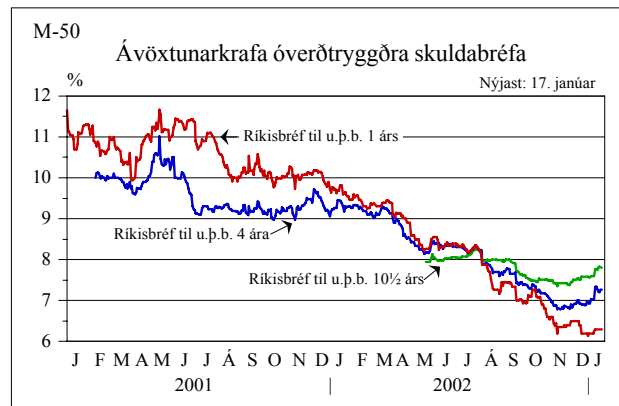
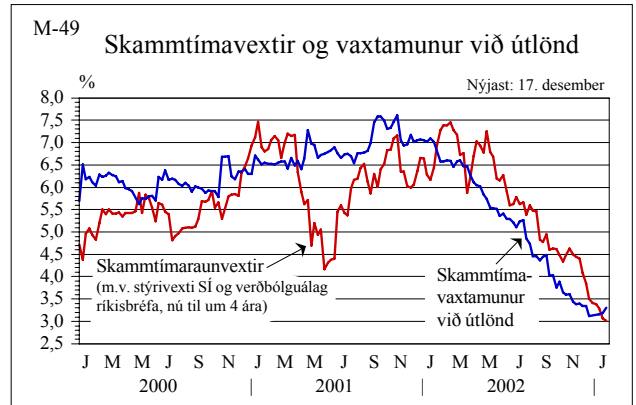
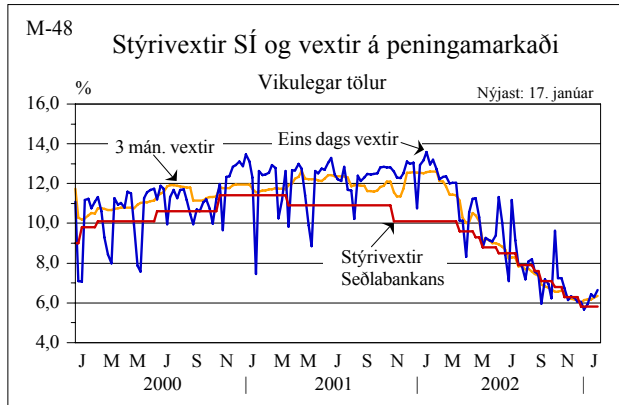
Ávöxtunarkrafa verðtryggðra skuldabréfa með ábyrgð ríkisins heldur áfram að lækka. Þar gætir lækkunar stýrivaxta Seðlabankans, en einnig aukinnar eftirspurnar eftir verðtryggðum bréfum.

Gengi íslensku krónunnar hefur styrkst um ¾% frá áramótum.

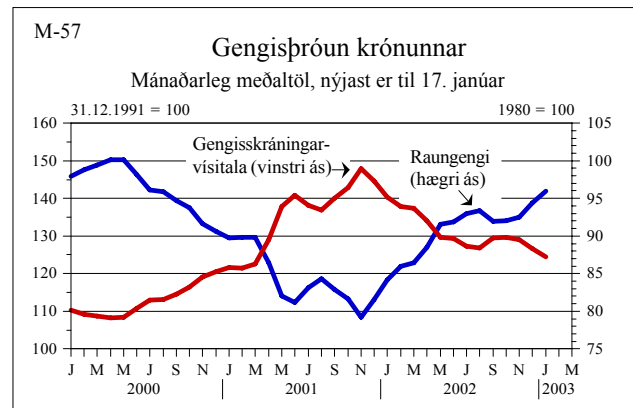
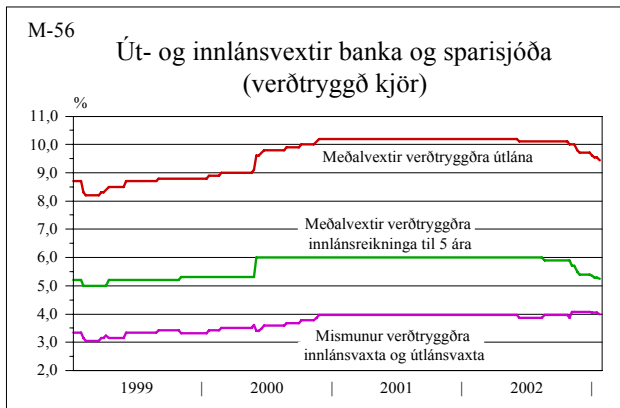
Vakin er athygli á nýjum myndum sem sýna útlánsvexti í samanburði við ávöxtun spariskírteina og innlánsvexti.

VII Fjármálamarkaðir

VII Fjármálamarkaðir

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

Iðnaðarframleiðslan á Evrusvæðinu jókst um 1% í nóvember 2002 frá næsta mánuði á undan en um 3% frá nóvember 2001. Þetta er mesta aukning frá því um mitt ár 2001 en iðnaðarframleiðsla á Evrusvæðinu stóð svo til í stað árið 2002.

Iðnarframleiðsla dróst óvænt saman um 0,2% í Bandaríkjunum í desember en búist hafði verið við aukningu. Minnkandi bílaframleiðsla er talin eiga stóran þátt í samdrættinum.

Í Japan minnkaði iðnaðarframleiðsla frá október til nóvember óvænt um 2,2%. Þetta er þriðji mánuðurinn í röð sem framleiðslan dregst saman.

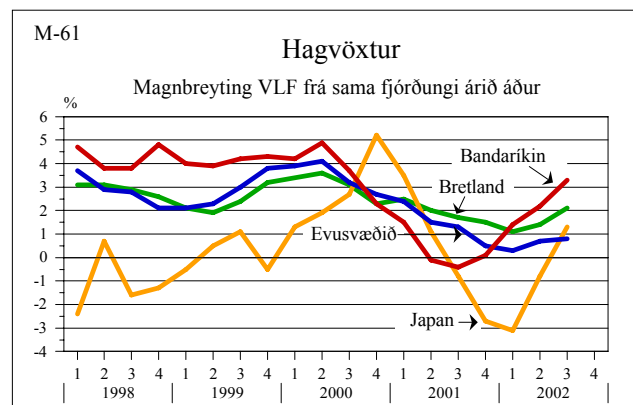
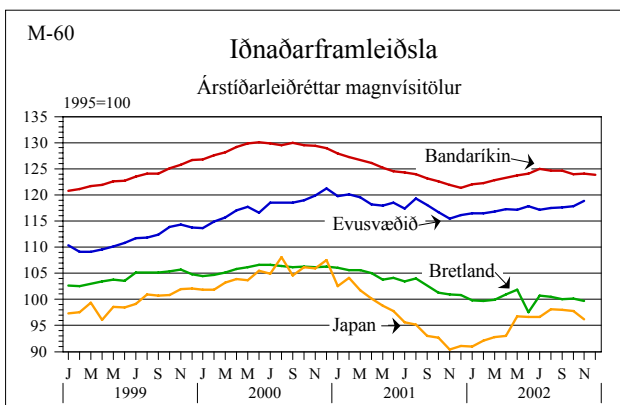
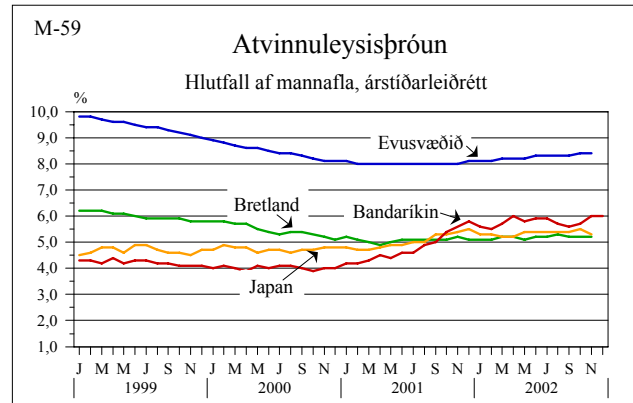
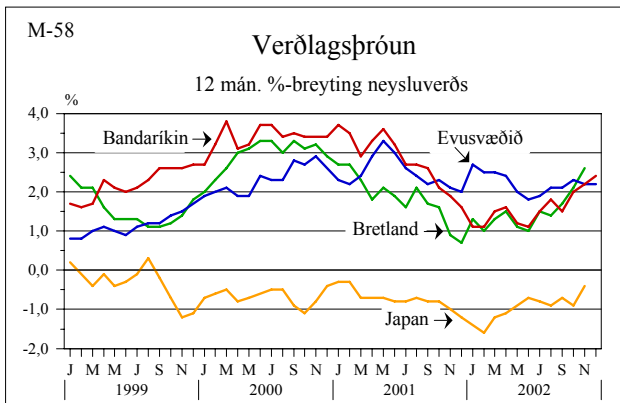
Atvinnuleysi í Bandaríkjunum var óbreytt í desember, 6%, en störfum hélt áfram að fækka. Svipað er upp á ten-

ingnum í Japan, en í Bretlandi hefur fólki á vinnumarkaði fjölgað og störfum einnig.

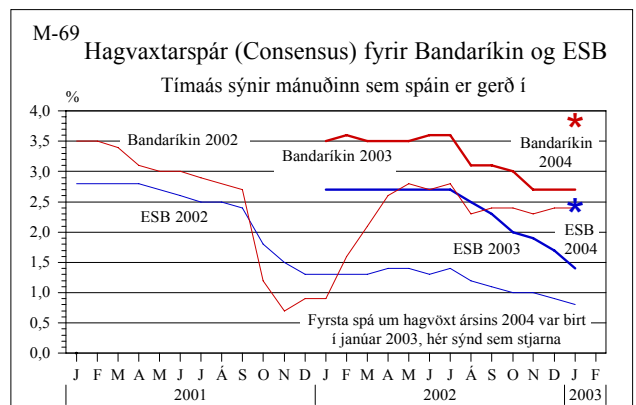
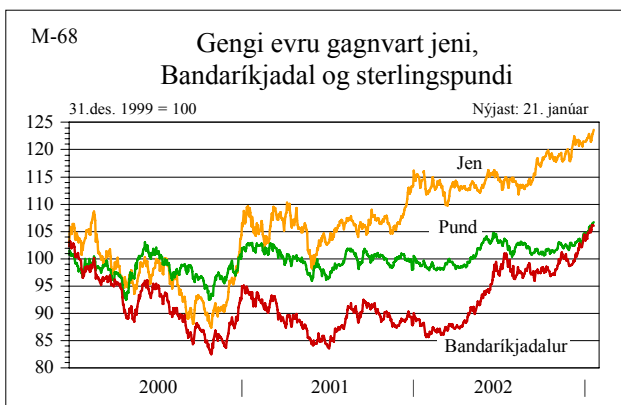
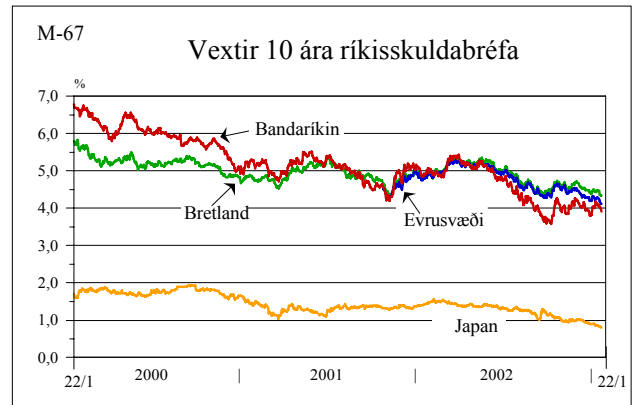
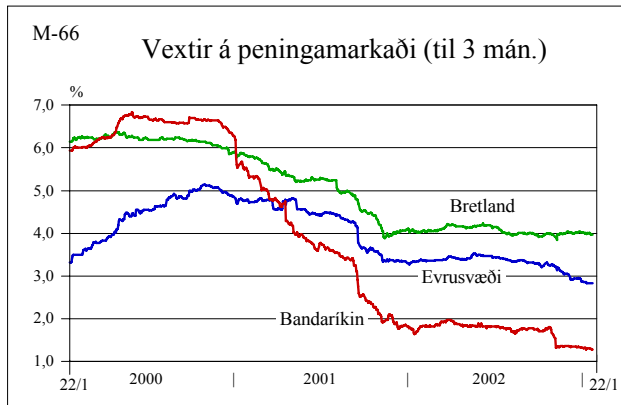
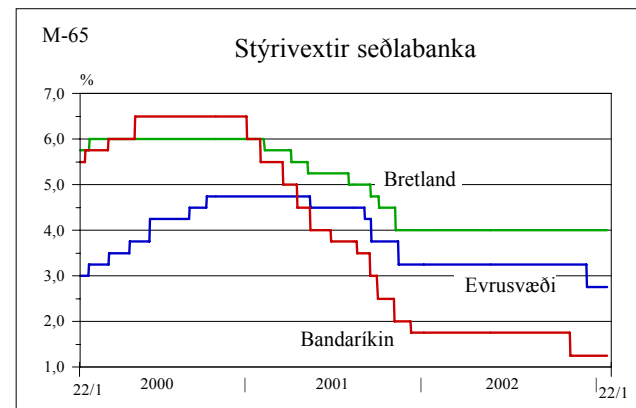
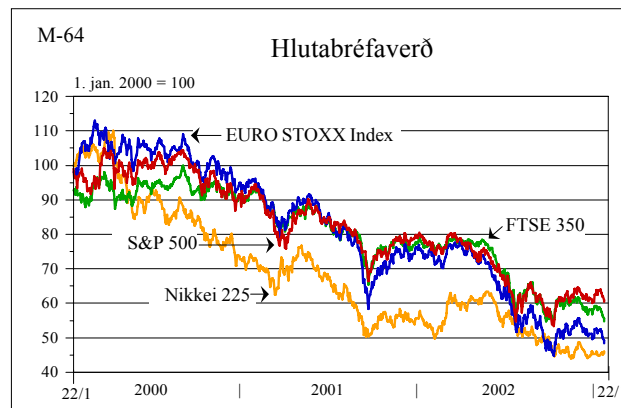
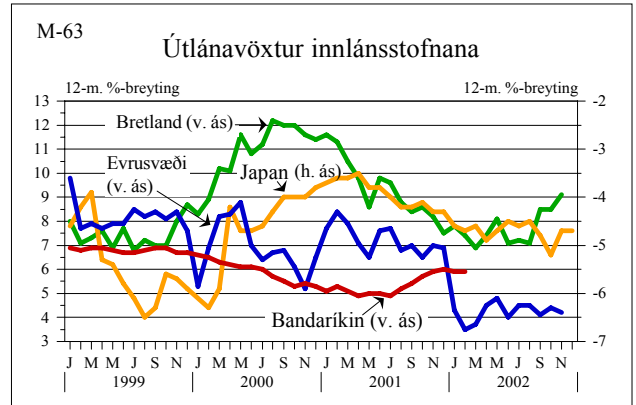
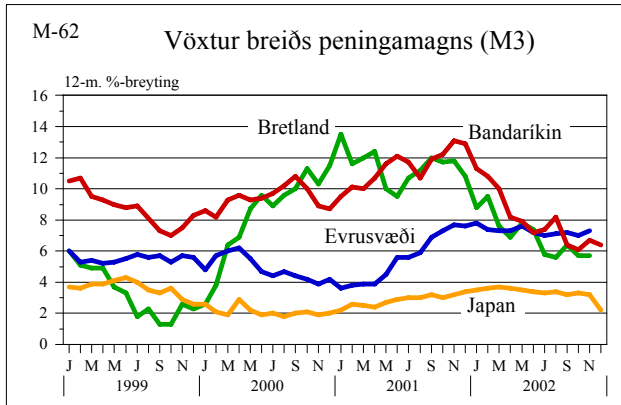
Leiðandi hagvaxtarvísitala OECD (Composite Leading Indicator) í nóvember 2002 gefur til kynna að hægt hafi á hagvexti í heiminum síðasta fjórðung ársins og að heimsbúskapurinn taki fyrst við sér á öðrum eða þriðja fjórðungi 2003.

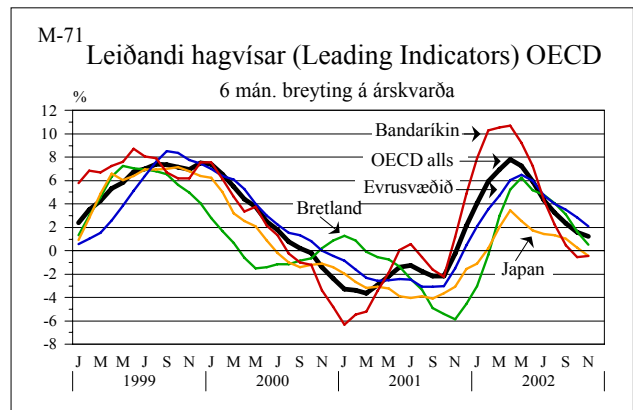
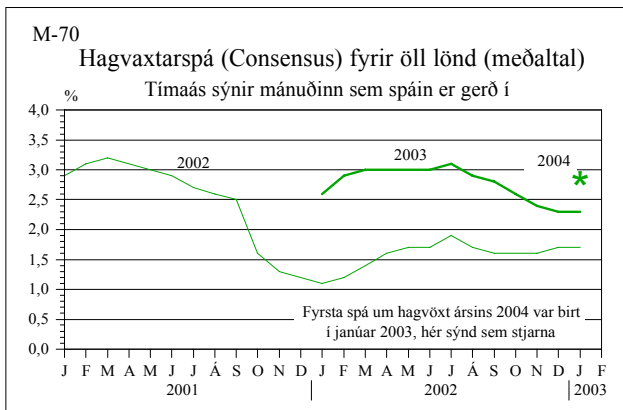
Hlutabréfaverð í Bandaríkjunum lækkaði verulega á síðast ári og það sama gildir um Evrópu og Asíu. Dow Jones hlutabréfávísitalan lækkaði um 17%, S&P um 24% og Nasdaq um 33%.

Frá því í byrjun desember hefur gengi Bandaríkjadals veikst enn frekar og er gengi evru gangvart dalnum nú um 1,07 og hefur ekki verið hærra frá því í nóvember 1999.

VIII Alþjóðleg efnahagsmál

Skýringar við myndir í Hagvísum Seðlabanka Íslands

Mynd 1. Verðbólga

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða %-breyting neysluverðsvisitölu Hagstofunnar og kjarnavísitalna 1 og 2. Einnig er sýnt verðból gumarkmið Seðlabanka Íslands sem tekið var upp í mars 2001.

Mynd 2. Neysluverðsvisitata eftir eðli og uppruna

Heimild: Hagstofa Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar fjögurra undirliða neysluverðsvisitölnnar: vísitölu húsnæðis, innfluttra vara án áfengis og tóbaks, innlendra vara án búvöru og grænmetis og annarrar þjónustu. Til og með febrúar 1997 er grænmeti innifalið í liðnum innlendar vörur án búvöru og grænmetis. Frá og með mars 1997 breyttist sundurliðun Hagstofu og grænmeti var einnig undanskilið.

Mynd 3. Verð innfluttrar vöru í vísitölu neysluverðs og vöruskiptavegin innflutningsgengisvisitata

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verð á innfluttum vörum án áfengis og tóbaksverðs í vísitölu neysluverðs. Visitata með meðaltal tímabilsins sem myndin sýnir sem grunnildi. Vöruskiptavegin innflutningsgengisvisitata, meðaltal mánaðar, mars 1997 = 100.

Mynd 4. Verðbólga á Íslandi og í viðskiptalöndunum

Heimild: Hagstofa Íslands, Eurostat. Verðbólga á Íslandi og á EES-svæðinu miðað við 12 mánaða breytingu samræmdrar vísitölu neysluverðs (HICP). Verðbólga í viðskiptalöndunum er miðuð við 12 mánaða breytingu vísitölu neysluverðs í Bandaríkjunum, Japan og Sviss en 12 mánaða breytingu í samræmdrar vísitölu neysluverðs í öðrum viðskiptalöndum.

Mynd 5. Verð matvöru, dagvöru og bensíns

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru 12 mánaða %-breytingar í verðvísitölum þriggja undirflokka neysluverðsvisitölu, matvöru, dagvöru og bensíns.

Mynd 6. Verðbólguvæntingar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mælikvarðar á verðbólguvæntingar eru annars vegar verðbólguvæntingar almennings og fyrirtækja og hins vegar verðbólguálag ríkisskuldabréfa. Væntingar almennings eru skv. könnunum sem PriceWaterHouseCoopers (væntingar almennings, þrisvar sinnum á ári) og Gallup (væntingar fyrirtækja, tvisvar sinnum á ári) gera fyrir Seðlabankann. Spurt er hver verðbólgan muni verða næstu 12 mánuði. Verðbólguálag ríkisskuldabréfa er mismunur ávöxtunar ríkisbréfa til um 4 ára (RIKB 07 0209) og spariskirteinaflokks sem er svipaðrar tímalengdar (RIKS 05 0410.) Tölur eru í mánaðarlok tímabilið janúar 2000 - júní 2002 og daglegar frá 1. júlí 2002.

Mynd 7. Ársfjórðungslegar þjóðhagsstærðir

Heimild: Hagstofa Íslands. Magnbreyting einkaneyslu, útflutnings, þjóðarútgjalda og vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðungi á fyrra ári.

Mynd 8. Velta samkvæmt virðisaukaskattskýrslum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýndar eru tölur um heildarveltu og veltu innanlandsgreina. Tölur eru staðvartar með vísitölu neysluverðs án bensíns og húsnæðis og eru einnig sýndar árstíðarleiddréttar.

Mynd 9. Dagvöruvelta

Heimild: Samtök verslunar og þjónustu (SVP). Vísitölur veltu í smávölu fyrir dagvöru og áfengi. Staðvart með verðvísitölu viðkomandi vöruflokks í neysluverðsvisitölnni. Nóvember 2001=100. Vísitölurnar eru reiknaðar af IMG skv. upplýsingum sem berast beint frá fyrirtækjum og er miðað við að a.m.k. 80% fyrirtækja í greininni skili upplýsingum.

Mynd 10. Greiðslukortavelta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Velta greiðslukorta (samanlögð velta debetkorta og kreditkorta) innanlands og erlendis. Staðvart er með vísitölu neysluverðs (velta innanlands) og meðalgengisvisitölu (velta erlendis). Sýnd er breyting veltu frá fyrra ári í %, annars vegar í einum mánuði og hins vegar á tímabilinu frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar.

Mynd 11. Velta og afkoma skráðra atvinnufyrirtækja

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er raunveltuaukning og eftirfarandi hlutföll af veltu: hagnaður fyrir afskriftir og fjármagnsliði, hagnaður eftir skatta og fjármagnsliði. Úrtak er parað við fyrra ár og notaðar fyrirbyggjandi upplýsingar hverju sinni.

Mynd 12. Sementssala og nýskráningar bifreiða

Heimildir: Sementsverksmiðjan hf., Aalborg Portland Ísland hf. og Bílgreinasambandið. Sementssala tveggja aðila, Sementsverksmiðjunnar hf. og Portland Cement. Hinn síðarnefndi hóf sölu sements hér á landi á árinu 2000. Bæði nýjar og notaðar nýskráðar bifreiðir, allir flokkar (fólks-, hópferða-, vöru- og sendibifreiðir).

Mynd 13. Samningsverð í útboðum og hlutfall samningsverðs og kostnaðaráætlana

Heimildir: Framkvæmdasýsla ríkisins, Innkaupastofnun ríkisins og Vegagerð ríkisins. Miðað er við ársfjórðungslegt, vegið meðaltal samninga. Sýnd er fjárhæð samninga og hlutfall samningsverð og kostnaðaráætlana.

Mynd 14. Væntingavísitölur GALLUP

Heimild: GALLUP. Væntingavísitala GALLUP ásamt vísitölum um mat á núverandi ástandi og væntingar til 6 mánaða.

Mynd 15. Vöruskiptajöfnuður sem hlutfall af vöruútflutningi

Heimild: Hagstofa Íslands. Hreyfanlegt 12 mánaða hlutfall.

Mynd 16. Vöruinnflutningur og vöruútflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands. Innflutningur eða útflutningur síðustu 12 mánaða sem hlutfall af 12 mánuðum þar á undan.

Mynd 17. Vöruútflutningur eftir vöruflokkum

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Sýnt er útflutningsverðmæti 3 flokka útflutningsvara (sjávarafurðir, ál og kísiljárn og iðnaðarvörur), reiknað á föstu gengi. Vísitala, janúar 1999=100.

Mynd 18. Árstíðarleiddréttur vöruútflutningur

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Verðmæti vöruútflutnings, reiknað á föstu gengi m.v. útflutningsvegna meðalgengisvísitölu. Sýnt er árstíðarleiddrétt 3 mánaða hreyfanlegt meðaltal, fyrir heildarvöruútflutning og vöruútflutning að undanskildum skipum og flugvélum.

Mynd 19. Árstíðarleiddréttur vöruinnflutningur

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Hreyfanlegt 3 mánaða meðaltal vöruinnflutnings er árstíðarleiddrétt. Sett á fast verð og gengi með vísitölu erlends verðlags og meðalgengisvísitölu m.v. innflutning. Vísitala erlends verðlags er fengin með því að veða saman með gengisvoginni vísitölur verðlags í helstu viðskiptalöndum.

Mynd 20. Verð- og magnþróun í vöruviðskiptum

Heimild: Hagstofa Íslands. Verð og magnþróun innflutnings og útflutnings. Almennur innflutningur jafngildir heildarvöruinnflutningi að frátöldum skipum flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður). Almennur útflutningur jafngildir heildarvöruútflutningi að frá-dregnum skipum, flugvélum og ýmsum vörum (afgangslíður).

Mynd 21. Þjónustujöfnuður

Heimild: Seðlabanki Íslands. Sýnd er breyting verðmætis útfluttrar og innfluttrar þjónustu frá sama fjórðungi fyrra árs, reiknað á föstu gengi.

Mynd 22. Undirþættir viðskiptajafnaðar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Viðskiptajöfnuður í hverjum ársfjórðungi í ma.kr., skipt eftir helstu undirþáttum (vöruskiptajöfnuður, þjónustujöfnuður og þáttatekujöfnuður.) Rekstrarframlög eru talin með þáttatekjum.

Mynd 23. Mánaðarlegar aflatölur

Heimild: Hagstofan. Mánaðarlegt aflamagn (í tonnum) botnfisks, uppsjávarfisks og annarra tegunda.

Mynd 24. Afli og útflutningsverðmæti sjávarafurða

Heimild: Hagstofan. Afli íslenskra skipa á heimamiðum og fjarimiðum. Sýnt er aflamagn eftir helstu flokkum, uppsafnað frá ársbyrjun til loka næstliðins mánaðar. Verðmæti útfluttra sjávarafurða eru f.o.b.-tölur á nafnvirði, frá áramótum, en ná oftast mánuði styttra fram en aflamagnið.

Mynd 25. Verð á sjávarafurðum og áli

Heimild: Hagstofa Íslands og London Metal Exchange (LME). Verð sjávarafurða mælt í íslenskum krónum er reiknað á Hagstofu Íslands. Það er umreiknað yfir í erlendan gjaldmiðil með því að deila með vöruskiptavog m.v. útflutning. Verð áls frá LME. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl og auk þess nýjasta álverð. Ekki er árstíðarleiddrétt.

Mynd 26. Oliu- og bensínverð

Heimild: Bloomberg. Hróaía, bensín og IPE, framvirkt verð. Sýnd eru mánaðarleg meðaltöl, seinustu dagverð og framvirkt verð næstu fjögurra ársfjórðunga.

Mynd 27. Hrávöruverð á heimsmarkaði

Heimild: EcoWin/IMF. Mánaðarlegar tölur. Hrávöruverð án eldsneytis, verð á grunnmálmum og verðlag matvæla.

Mynd 28. Ársfjórðungslegt raungengi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Raungengi miðað við hlutfallslegt neysluverð annars vegar og hlutfallsleg laun hins vegar.

Mynd 29. Atvinnuleysi

Heimild: Vinnuálastofnun, Seðlabanki Íslands. Mánaðarlegar tölur. Skráð atvinnuleysi sem hlutfall af mannafla, mælt og árstíðarleiddrétt. Skráð atvinnuleysi er meðalfjöldi einstaklinga sem skráðir eru á atvinnumiðlunum á öllu landinu, sem hlutfall af áætluðum mannafla á vinnumarkaði í hverjum mánuði.

Mynd 30. Atvinnuleyfi og störf í boði

Heimild: Vinnuálagstofnun. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Heildarfjöldi útgefna atvinnuleyfa er sýndur og einnig fjöldi nýrra leyfa (og leyfa vegna nýs vinnustaðar). Framboð á lausum störfum hjá vinnumiðlunum í lok hvers mánaðar.

Mynd 31. Áætlaður fjöldi starfandi

Heimildir: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Fjöldi starfandi er áætlaður af Hagstofu út frá staðgreiðslugögnum og upplýsingum úr vinnumarkaðskönnun Hagstofu.

Mynd 32. Vinnumagn og meðalvinnutími á viku

Heimildir: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá. Við útreikning á meðalvinnutíma er aðeins reiknað með þeim svarendum sem höfðu unnið í 1 klst. eða fleiri í aðalstarfi eða aukastarfi í viðmiðunarviku. Vinnumagn er margfeldi meðalvinnutíma og fjölda við vinnu í viðmiðunarviku.

Mynd 33. Atvinnuleysi skv. könnun Hagstofu

Heimild: Hagstofa Íslands. Hagstofan kannar í apríl og nóvember stöðuna á vinnumarkaði. Hringt er í slembiúrtak úr þjóðskrá og athugað hverjir eru í vinnu og hverjir ekki. Miðað er við skilgreiningar ILO (Alþjóðavinnuálagstofnunarinnar).

Mynd 34. Launavísitala og kaupmáttur launa

Heimild: Hagstofa Íslands. 12 mánaða breyting launavísitölunnar, tímabil miðast við útreikningstíma. Kaupmáttur sem launavísitala staðvirt með vísitölu neysliverðs.

Mynd 35. Laun á almennum markaði, hjá opinberum starfsmönnum og launaskrið

Heimild: Hagstofa Íslands, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungslegar tölur. Laun á almennum markaði og laun hjá opinberum starfsmönnum og bankamönnum eru undirliðir launavísitölunnar. Tímabil miðast við útreikningstíma vísitölunnar. Launaskrið er hækkun launa á almennum markaði samkvæmt launavísitölu umfram mat hagfræðisviðs á hækkun vegna kjarasamninga. Myndin sýnir launaskrið yfir sl. 4 ársfjórðunga.

Mynd 36. Tekjuafgangur og hrein lánsfjárförf ríkissjóð

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Tekjuafgangur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar, sýndur sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárförf frá ársbyrjun sem hlutfall af tekjum. Lánsfjárförf er halli ríkissjóðs að viðbættum löngum og stuttum útlánum umfram innheimtar afborganir og eignasölu. Jákvæð lánsfjárförf merkir halla og neikvæð lánsfjárförf merkir lánsfjárafgang.

Mynd 37. Tekjur og gjöld ríkissjóðs

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. Sýnd er hlutfallsleg breyting tekna og gjalda ríkissjóðs á milli ára, miðað við uppsafnaðar tölur frá ársbyrjun til loka hvers mánaðar. Óreglulegum liðum er sleppt til að gera tölur samanburðarhæfar milli ára.

Mynd 38. Þróun skatttekna

Heimild: Ríkisbókhald, Seðlabanki Íslands. 12 mánaða raunbreyting milli 4ra mánaða hlaupandi meðaltala. Þrír flokkar skatttekna; staðgreiðsla og tryggingagjald, virðisaukaskattur og gjöld tengd innflutningi og áfengi.

Mynd 39. Hlutafrámarkaður: Mánaðarleg velta og dagleg verðþróun

Heimild: Kauphöll Íslands. Sýnd er mánaðarleg heildarvelta skráðra hlutabréfa (á þingi og utan þings) og dagleg gildi úrvalsvísitölu og þingvísitölu aðallista. Nýjasta talan um veltu er velta yfirstandandi mánaðar fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 40. Fasteignaverð: íbúðaverð á höfuðborgarsvæði

Heimild: Fasteignamat ríkisins og Hagstofa Íslands. Núvirt fermetraverð í fjölbýli og sérþýli á höfuðborgarsvæðinu. Sýnd er vísitala raunverðs og 12 mánaða breyting nafnverðs. Mánaðargildin eru hreyfanleg þriggja mánaða meðaltöl. Nýjustu tölur eru bráðabirgðatölur byggðar á verðþróun reiknaðrar húsaleigu í vísitölu neysliverðs.

Mynd 41. Raunverð atvinnuhúsnæðis á höfuðborgarsvæði

Heimildir: Fasteignamat ríkisins, Seðlabanki Íslands. Ársfjórðungstölur. Vegið meðaltal iðnaðar, verslunar og skrifstofuhúsnæðis, 1995=100. Sýnt er bæði einfalt meðaltal samninga og vegið eftir stærð húsnæðis.

Mynd 42. Íbúðalánasjóður: afgreidd húsbref og afgreiddar umsóknir vegna nýbygginga og endurbóta

Heimild: Íbúðalánasjóður og Fasteignamat ríkisins. 3ja mánaða hreyfanleg meðaltöl. Tölur Íbúðalánasjóðs um afgreidd húsbref á nafnverði og markaðsvirði í hverjum mánuði eru staðvartar með vísitölu fermetraverðs íbúðarhúsnæðis á höfuðborgarsvæðinu. Fjöldi afgreiddra húsbrefalána til nýbygginga einstaklinga og byggingaraðila og til endurbóta.

Mynd 43. Verð veiðiheimilda í þorski

Heimild: LÍÚ og Kvótáþing. Sýnt er meðalverð hvers mánaðar á aflahlutdeild (varanlegur kvóti) og aflamarki (leigukvóti eða skammtakvóti) í þorski.

Mynd 44. Útlánaaukning lánakerfisins

Heimild: Seðlabanki Íslands. Breyting frá sama ársfjórðungi síðasta árs. Útlán til heimila, fyrirtækja og útlán alls.

Mynd 45. M3 og innlend útlán innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. 12 mánaða %-breytingar á mánaðarlokatölum. Breyting útlána er með FBA hf. frá og með mars 1999 og með Kaupþingi banka hf. frá janúar 2002. Útlánaþróun er einnig sýnd leiðrétt fyrir áætluðum áhrifum verðlags- og gengisbreytinga á stofn verðtryggðra og gengistryggðra lána.

Mynd 46. Raungildi M3 og innlendra útlána innlánsstofnana

Heimild: Seðlabanki Íslands. Staða í lok hvers mánaðar er færð til fasts verðs með neysluverðsvísitölu. M3 er árstíðarleiðrétt. Í mars 1998 bætast útlán FBA hf. við vísitölu útlána og Kaupþing banka hf. í janúar 2002. Janúar 1999=100.

Mynd 47. Grunnfé og endurhverf viðskipti við Seðlabankann

Heimild: Seðlabanki Íslands. Grunnfé Seðlabankans og staða endurhverfra viðskipta lánastofnana við Seðlabankann. Sýnd er 12 mánaða breyting 3 mánaða meðaltala.

Mynd 48. Stýrivextir Seðlabanka Íslands og vextir á peningamarkaði

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar tölur um ávöxtun í endurhverfum verðbréfasamningum Seðlabankans við lánastofnanir og ávöxtun á peningamarkaði á skuldbindingum til 1 dags og 3 mánaða.

Mynd 49. Skammtíma vextir og vaxtamunur við útlönd

Heimild: Seðlabanki Íslands. Munur 3 mánaða ríkisvixlavaxta á Íslandi og í viðskiptalöndunum. Skammtímaraunvextir eru reiknaðir sem vextir í endurhverfum verðbréfakaupum Seðlabankans leiðréttir fyrir verðbólguálagi ríkisbréfa. Verðbólguálagið er munur á ávöxtunarkröfu óverðtryggðra ríkisbréfa og verðtryggðra spariskírteina. Frá og með júlí 2002 er miðað við flokkana RIKB 07 0209 og RIKS 05 0410. Fram að því var miðað við flokkana RIKB 03 1010 og RIKS 03 0210. Vikulegar tölur.

Mynd 50. Ávöxtunarkrafa óverðtryggðra skuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun ríkisbréfa miðað við hagstæðasta kauptilboð til u.þ.b. 1 árs, 4½ árs og 11 ára (RIKB 03 1010, RIKB 07 0209 og RIKB 13 0517). Meðalvextir á óverðtryggðum skuldabréfum banka og sparisjóða.

Mynd 51. Tímaróf óverðtryggðra vaxta

Heimild: Seðlabanki Íslands. Myndin vinstra megin sýnir REIBOR-vexti á lánum til mislangs tíma. Myndin hægra megin sýnir vexti í kauptilboðum á ríkisvixlum og ríkisbréfum.

Mynd 52. Ávöxtunarkrafa verðtryggðra langtímaskuldabréfa

Heimild: Seðlabanki Íslands. Ávöxtun miðað við hagstæðasta kauptilboð viðskiptavaka í 15 ára spariskírteini og húsbréf í lok síðasta viðskiptadags mánaðar. Sýndir eru flokkarnir RS15 1001 og IBH26 0315. Meðalvextir á verðtryggðum skuldabréfum banka og sparisjóða.

Mynd 53. Meðalvextir óverðtryggðra útlána banka og sparisjóða, ávöxtun ríkisbréfa og stýrivextir

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á óverðtryggðum skuldabréfalánum banka og sparisjóða, ávöxtunarkrafa ríkisbréfa til um 4 ára (flokkur RIKB 07 0209) og vextir í endurhverfum verðbréfakaupum Seðlabankans.

Mynd 54. Meðalvextir verðtryggðra útlána banka og sparisjóða og ávöxtun spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Meðalvextir og meðalkjörvextir á verðtryggðum skuldabréfalánum banka og sparisjóða og ávöxtunarkrafa húsbréfa (flokkur IBH 26 0315) og spariskírteina (flokkur RIKS 05 0410).

Mynd 55. Mismunur meðalkjörvaxta og stýrivaxta, mismunur útlánsvaxta banka og ávöxtunar spariskírteina

Heimild: Seðlabanki Íslands. Mismunur óverðtryggðra meðalútlánsvaxta banka og sparisjóða og ávöxtunarkröfu spariskírteina til um 2 ára (flokkur flokkur RIKS 05 0410) (þessar raðir eru sýndar í mynd 54). Mismunur óverðtryggðra meðalkjörvaxta banka og sparisjóða og vaxta í endurhverfum verðbréfakaupum Seðlabankans.

Mynd 56. Út- og innláns vextir banka og sparisjóða (verðtryggð kjör)

Heimild: Seðlabanki Íslands. Vegið meðaltal meðalvaxta óverðtryggðra skuldabréfalána og vegið meðaltal innlánsvaxta á verðtryggðum reikningum bundnum í 60 mánuði hjá bönkum og sparisjóðum.

Mynd 57. Gengisþróun krónunnar

Heimild: Seðlabanki Íslands. Raungengi, mánaðarlegar tölur miðað við hlutfallslegt neysluverð. Gengisskráningarvísitala íslensku krónunnar, mánaðarleg meðaltöl. Nýjasta gildi gengisskráningarvísitölu er meðaltal þeirra daga sem liðnir eru í mánuðinum fram að útgáfu Hagvísu.

Mynd 58. Verðlagsþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar 12 mánaða breyting neysluverðs í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 59. Atvinnuþróun erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiðrétt atvinnuleysi (fjöldi atvinnulausra sem hlutfall af mannafla) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 60. Iðnaðarframleiðsla erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Árstíðarleiddrett iðnaðarframleiðsla sem vísitala (1995=100) í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 61. Hagvöxtur erlendis

Heimild: EcoWin. Ársfjórðungslegar tölur. Magnbreyting vergrar landsframleiðslu frá sama fjórðung á fyrra ári í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Bretlandi og Japan.

Mynd 62. Vöxtur breiðs peningamagns erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Peningamagn skilgreint sem M3 eða því sem næst.

Mynd 63. Útlánavöxtur innlánsstofnana erlendis

Heimild: EcoWin. Mánaðarlegar tölur. Útlán án markaðsverðbréfa. Tölur fyrir Bretland eru aðeins útlán til einkageira.

Mynd 64. Hlutabréfaverð erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Sýndar eru breiðar hlutabréfavitölur; S&P 500 í Bandaríkjunum, EURO STOXX Index á evrusvæðinu, FTSE 350 í Bretlandi og Nikkei 225 í Japan. Vísitölurnar eru allar settar á 100 í ársbyrjun 2000.

Mynd 65. Stýrivextir seðlabanka erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur um stýrivextir Seðlabanka í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 66. Vextir á peningamarkaði erlendis

Heimildir: EcoWin. Daglegar tölur um vexti á peningamarkaði til 3 mánaða í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu og í Bretlandi.

Mynd 67. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa erlendis

Heimild: EcoWin. Daglegar tölur. Vextir 10 ára ríkisskuldabréfa í Bandaríkjunum, á evrusvæðinu, í Japan og Bretlandi.

Mynd 68. Gengi evru gagnvart jeni, Bandaríkjadal og bresku pundi

Heimild: Seðlabanki Íslands. Daglegar vísitölur. Krossgengi m.v. íslenska krónu. Vísitölurnar eru settar á 100 31. desember 1999.

Mynd 69. Hagvaxtarspár fyrir Bandaríkin og ESB

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu í Bandaríkjunum og í Evrópusambandinu. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman.

Mynd 70. Hagvaxtarspár fyrir öll lönd (meðaltal)

Heimild: Concensus Forecasts. Spá um árlegan raunvöxt vergrar landsframleiðslu að meðaltali í þeim löndum sem Consensus Forecasts birtir spár fyrir. Byggt á mánaðarlegum spám 240 stofnana víðsvegar um heim sem vegnar eru saman.

Mynd 71. Leiðandi hagvísar (Leading Indicators) OECD

Heimild: EcoWin, OECD. 6 mánaða breyting á árskvarða. OECD, Bandaríkin, evrusvæðið, Bretland og Japan. Leiðandi hagvísar OECD eru samsettir og byggjast á breiðu safni annarra hagvísar.